

Tiia Ritola

MUSTASTA VALKOISEEN, SURUSTA ILOON

Pääsiäisaiheinen toimintapäivä kristillisellä päiväkodilla

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö
Huhtikuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Huhtikuu 2016	Tekijä/tekijät Tiia Ritola
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi MUSTASTA VALKOISEEN, SURUSTA ILOON. Pääsiäisaiheinen toimintapäivä kristillisessä päiväkodissa		
Työn ohjaaja KT Reetta Leppälä	Sivumäärä 40 + 10	
Työelämäohjaaja Anne Panttila, päiväkodin johtaja, kristillinen päiväkotikikunoora Oy		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää pääsiäisaiheinen toimintapäivä kristillisen päiväkodin lapsille, sekä päiväkotipäivän päätteeksi lasten ja vanhempien yhteinen pääsiäisaiheinen rastipolku. Työni kehitystehtävinä oli selvittää millaisin toiminnallisista menetelmistä opettaa pääsiäisenajan tapahtumia ja kuinka huomioida toiminnoissa eri-ikäiset osallistujat tasapuolisesti.</p> <p>Teoriaosiossa käsitellään teemoja kristillinen kasvatus, pääsiäinen, lasten hengellinen kehitys ja uskontokasvatus.</p> <p>Toimintapäivä sujui suunnitellusti ja keräämäni palautteen perusteella sekä lapset että heidän vanhempansa olivat toimintaan tyytyväisiä. Palaute oli positiivista ja palautteen perusteella kehitystehtäväksi asetetut aiheet täyttyivät. Toimintaa pidettiin mukavana, monipuolisena, opettavaisena ja eri-ikäiset riittävästi huomioivana.</p> <p>Kaikki toimintapäivää varten tuotettu materiaali löytyy liitteinä opinnäytetyön lopusta ja on näin jatkossa muidenkin käytettävissä. Materiaali on osittain sovellettavissa myös muihin teemoihin kuin pääsiäiseen.</p>		

Asiasanat

Kasvatus, kristillinen kasvatus, lapsen uskonnollinen kehitys, päivähoidon uskontokasvatus, pääsiäinen, Raamattu, varhainen vuorovaikutus, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date April 2016	Author Tiia Ritola
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis FROM BLACK TO WHITE, FROM SORROW TO JOY		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 40 + 10	
Supervisor Anne Panttila, director of kindergarten, Christian kindergarten Kikunoora Ltd.		
<p>The purpose of this study was to organize an Easter related activity day for a Christian kindergarten center and afterward Easter related event path to kindergarten children and their parents. The development task of this study was to determine and realize what kind of functional methods should be used to teach Easter time happenings and how to take into account different aged participants equally.</p> <p>The theory part of this study deals with themes of Christian education, Easter, the spiritual development of a child and religious education of children.</p> <p>The activity day went as planned and according to the feedback which was gathered from children and their parents indicated that both of the parties were satisfied. Feedback was positive and based on development tasks of this study targets were fulfilled. The activities was considered comfortable, versatile, and educational and that all aged persons were equally taken into account.</p> <p>All produced material for the activity day can be found as an attachment at the end of this study and is available for everyone for further purposes. The material is partially applicable to other themes than Easter.</p>		
Key words Bible, spiritual development of a child, Christian education, day care religion education plan, early interaction, early childhood education plan, Easter, education, religious education of children		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	3
3 KASVATUS JA KRISTILLINEN KASVATUS	5
3.1 Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet.....	5
3.2 Kristillisen kasvatuksen muodot.....	9
4 ALLE KOULUIKÄISEN LAPSEN HENGELLINEN KEHITYS JA USKONTOKASVATUS ...	10
4.1 Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen uskonnolliselle kehitykselle	10
4.2 Uskontokasvatus päivähoitossa.....	12
4.3 Raamatun kertomukset uskontokasvatuksessa.....	16
5 PÄÄSIÄINEN	18
5.1 Pääsiäisen ajankohta.....	18
5.2 Pääsiäisen historiaa	19
5.3 Pitkäperjantai	20
5.4 Pääsiäislauantai ja pääsiäispäivä.....	21
5.5 Pääsiäisen jälkivietto.....	22
5.6 Pääsiäisen symboliikkaa	23
6 TOIMINTAPÄIVÄN SUUNNITTELU JA TOTEUTUKSEN KUVAUS	25
6.1 Toimintapäivän idea ja toteutuspaikka	25
6.2 Toimintapäivän rakenteen suunnittelu	25
6.2.1 Päivän toimintatuokioiden ideointi	26
6.2.2 Rastipolun suunnittelu ja käytännön valmistelut	29
6.3 Pääsiäisaiheisen toimintapäivän toteutus ja omaa arviointia	31
7 POHDINTA	36
LÄHTEET	38
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tein opinnäytetyöni yksityiselle kristilliselle päiväkodille. Työni tavoitteena oli opettaa pääsiäisenajan tapahtumia toiminnallisten menetelmien avulla kristillisen päiväkodin 2 – 6-vuotialle lapsille, sekä järjestää yhteistä tekemistä toiminnallisen rastipolun avulla lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Työn teoriaosiossa käsittelen kristillistä kasvatusta, pääsiäisen historiaa ja perinteitä, sekä alle kouluikäisen lapsen hengellistä kehitystä ja uskontokasvatusta, erityisesti vanhemmuuden ja päivähoidon näkökulmasta. Esittelen tässä teoria-aiheeni lyhyesti: Kristillinen kasvatusta on pedagogisessa suhteessa tapahtuvaa arvoihin sitoutunutta toimintaa, jonka avulla siirretään perintötietoutta seuraaville sukupolville (Muhonen & Tirri 2008, 79, 81 - 82). Uskontokasvatusta avulla lapsi voidaan tutustuttaa omaan uskonnolliseen taustaansa ja kulttuuriperintöönsä (Saarinen 2002, 11 – 12; Halme 2010, 15) ja uskontokasvatusta pyrkimyksenä on tarjota lapselle kokemus hyvästä elämästä ja hyväksytyksi tulemisesta (Saarinen 2002, 13; Luumi 2002b, 43). Uskontokasvatuksessa on huomioitava lapsen hengellisen kehityksen taso. Pääsiäinen on kristillisen kirkkovuoden pääjuhla, jonka tapahtumat ovat koko kristinuskon olemassaolon perusta. Ilman Jeesuksen kärsimystä ja ylösnousemusta kristinuskoa ei olisi koskaan syntynyt (Ijäs 2009, 129) ja siksi pääsiäisen tapahtumien tietämys on tärkeää, niin kristillisen kasvatusta, kuin yleissivistyksenkin kannalta.

Työni kehittämistehtäviksi asetin kaksi kysymystä: Millaisin toiminnallisista menetelmin opettaa päiväkodin lapsille pääsiäisestä? Kuinka toteuttaa toimintapäivä eri-ikäiset osallistujat tasapuolisesti huomioiden?

Opinnäytetyöni nimen alkuosa juontuu pääsiäisen tapahtumien tunnemaailmasta. Toimintapäivänä käsiteltyjen raamatunkertomusten aiheet vaihtelevat surusta iloon. Jokainen toimintatuokio päättyi toimintapäivänä iloon, aivan kuten Raamatun kertomuksetkin pääsiäisen

osalta päättyvät. Lasten kanssa pääsiäisestä puhuttaessa ja sen tapahtumista opettaessa on tärkeää, ettei opetusta päätetä pitkäperjantain kertomuksiin liittyviin aiheisiin, vaan aina opetus- tai toimintatuokiot lopetetaan ylösnousemuksen iloon. Työni nimessä väreihin viittaava osa tulee liturgisista väreistä. Toimintapäivän aiheissa liikuttiin pitkäperjantain liturgiasta väristä mustasta – pääsiäisen iloon, valkoiseen väriin.

Toimintapäivää varten valmistamani kirjallinen ja kuvallinen materiaali löytyy liitteinä työn lopusta ja toivon siitä olevan hyötyä muille vastaavaa toimintaa suunnitteleville, tai jopa innoittavan toimintapäivän suunnitteluun.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Ensimmäinen kehittämistehtävä työssäni on: millaisin toiminnallisin menetelmin opettaa päiväkodin lapsille pääsiäisestä?

Lasten kristillisen kasvatuksen toimintatapojen tulisi pohjautua lapsille luontaiseen tapaan oppia. Lapset oppivat leikin, liikunnan, asioiden tutkimisen ja ihmettelyn kautta. (Lapsi on osallinen 2008, 31.) Pysin miettimään toimintapäivälle mahdollisimman monipuolisin tavoin toteutettua toimintaa. Yhtenä osana päätin käyttää kerrontaa, jolla katsotaan olevan uskontokasvatuksessa suuri rooli (Kangasmaa, Petäjä & Vuorelma 2008, 51). Keskustelu lasten kanssa pääsiäisen tapahtumista on myös tärkeää, koska pääsiäiseen liittyy ilosanoman lisäksi surua ja kärsimystä ja niistä kumpuaville lasten kysymyksille tulee jättää tilaa ja aikaa, jotta kukaan ei jää miettimään niitä liiaksi yksin. Leikki on yksi merkittävä osa uskontokasvatusta ja sitä toimintapäiväni myös sisältyy. Sidon perinteiset ohjatut leikit osaksi pääsiäistä pääsiäisen symboliikan kautta. Pääpaino toimintapäiväni toimintatavoissa on kuitenkin elämyksellisyydellä, johon alle kouluikäisten uskontokasvatuksessa tulisikin panostaa ja keskittyä (Tirri 2002). Tutkiminen, pohtiminen, oivaltaminen, muistaminen ja etsiminen ovat menetelmiä joihin toimintapäiväni pääasia, eli pääsiäisaiheinen rastipolku pohjaa.

Toinen kehittämistehtäväni on: kuinka toteuttaa toimintapäivä eri-ikäiset osallistujat tasapuolisesti huomioiden?

Toimintapäivänä päiväkodissa on 2 – 6 -vuotiaita lapsia ja iltapäivän rastipolulla toimintaan osallistuu myös lasten vanhempia. Ikäjakama päivän toiminnassa on siis laaja. Haasteeksi muodostuu, kuinka osaan ottaa kaikkien kehitysvaiheet huomioon toimintatapoja valitessani, tarjoten sopivasti haastetta, mutta varmistaen kuitenkin iloisen ilmapiirin ja onnistumisen kokemuksen jokaiselle (Salo 2012, 96).

Päivän tarkoituksena on opettaa lapsille pääsiäisestä, mutta opetettava materiaali tulee olla lapsen kehitysvaiheen mukaista. Lapsen uskonnollisen kehityksen vaiheita avaan tarkemmin uskontokasvatusta käsittelevässä teorialuvussa. Haluan saada toimintaan myös jotain aikuisia kiinnostavaa, jotta perheet voisivat viettää yhdessä mukavan hetken pääsiäisen sanoman äärellä. Ne hetket, joihin osallistutaan yhdessä perheenä, ovat arvokkaita lapsen kehityksenkin kannalta (Jokela 2010). Vanhemmat ovat hyvin vähäisessä määrin mukana päiväkodin arjessa ja siksi haluan toimintapäivän avulla tarjota perheille mahdollisuuden osallistua päiväkodissa järjestettävään toimintaan yhdessä.

3 KASVATUS JA KRISTILLINEN KASVATUS

Jotta voi ymmärtää jotain kristillisestä kasvatuksesta, on tiedettävä joitain peruskäsitteitä myös yleisesti. Koska ei ole olemassa yhtä kasvatuksen määritelmää, ei myöskään kristillistä kasvatusta voida määrittää yhdellä yksiselitteisellä määritelmällä. Joitain tyypillisiä piirteitä kasvatuksesta kuitenkin löytyy, jotka pätevät myös kristillisen kasvatukseen. Näitä piirteitä ovat muun muassa intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutus (Muhonen & Tirri 2008, 64).

Intentionaalisuudella tarkoitetaan tietoista ja päämäärätietoista toimintaa, jolloin kasvatuksella pyritään saamaan aikaan muutosta, tukemaan kasvua, kehitystä ja oppimista. Normatiivisuus taas tarkoittaa kasvatuksessa arvosidonnaisuutta, jolloin tavoitteita ja päämääriä asetettaessa otetaan samalla kantaa siihen mikä on hyvää ja tärkeää ja tällöin myös kasvattaja itse edustaa jotain omalla olemuksellaan ja teoillaan, tiedostamattaankin. Kasvatus on vuorovaikutuksellista, koska kasvatus tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan välisessä suhteessa ja päämääräsuuntautuneisuuden ja arvoihin sitoutuneen toiminnan vuoksi tällä suhteella on aina oma erityinen, muista vuorovaikutussuhteista erottuva luonteensa. (Muhonen & Tirri, 2008, 64.)

3.1 Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet

Yksi määritelmä kristilliselle kasvatukselle on kristillisen perinteen siirtäminen sukupolvelta toiselle. Näin ollen kristillisellä kasvatuksella tarkoitetaan kristillisiin arvoihin sitoutunutta, pedagogisessa suhteessa toteutuvaa toimintaa, jolla on tietoisia tavoitteita ja joka tähtää ihmisen kokonaisvaltaiseen kasvuun. Kristillinen kasvatus on rikasta ja monimuotoista sisällöltään ja toimintatavoiltaan ja onnistuessaan sillä voi olla koko elämää kantava merkitys. (Muhonen & Tirri 2008, 79, 81 - 82.) Elämässään ihmiset sitoutuvat sellaiseen toimintaan, minkä he kokevat itselleen luontevana ja tärkeänä, siksi lasten osalta kristillistä kasvatusta tulee an-

taa heille luontaisten toimintatapojen kautta. Tällaisia toimintatapoja ovat esimerkiksi leikkiminen, liikkuminen, asioiden tutkiminen ja ihmettely (Lapsi on osallinen 2008). Näitä menetelmiä käytettäessä lasten kristillisessä kasvatuksessa huomioidaan nonverbaalisten taitojen merkitys lapsen uskonkehitykselle (Jokela 2010). Kristillinen usko on kokonaisvaltainen, koko elämänalueen kattava suhde niin lapsille, kuin aikuisillekin. Erityisesti lasten kasvun kannalta on haitallista jättää tämä asia huomiotta ja erottaa hengellinen todellisuus kaikesta maallisesta, koska erityisesti lapset elävät hetkessä ja kaikki hetkessä oleva todellisuus on yhtä. (Jokela 2010, 242.)

Kaikilla on oltava oikeus omaan ajatteluun ja kokemuksiin myös uskonasioissa (Jokela 2010, 240). Ihmiset kokevat eri-ikäisinä Jumalan eri tavoin ja kristillisen uskon puhuttelevimmat kohdat muuttuvat elämän varrella. Lapsena tärkeimmiltä tuntuvat eri asiat kristinuskossa kuin vanhempana (Pruuki 2010, 222). Lapset ovat jopa avoimempia hengellisyydelle kuin aikuiset, koska lapset ajattelevat asioista monimuotoisemmin ja heillä on intuitiivinen kyky ymmärtää sanaton jumaluus, toisin kuin aikuisilla jotka ovat elämänsä aikana jo opetettu luottamaan analyyttiseen ajatteluun ja sanoihin (Jokela 2010, 240). Kun kristillinen usko ymmärretään kokonaisvaltaisena, koko elämän kattavana, on selvää, ettei kristillistä kasvatusta voida toteuttaa vain sanallisen opetuksen kautta, vaan kristillinen usko on mukana kaikessa toiminnassa, mitä kunkin ihmisen elämään kuuluu (Jokela 2010, 239).

Kristillinen kasvatus voidaan kuvata Mervi Muhosen (2005) tutkimuksen mukaan kuuden eri ulottuvuuden avulla, joita ovat hengelliseltä puolelta opillinen -, rituaalinen - ja kokemuksellinen ulottuvuus, sekä inhimilliseltä puolelta eettis-moraalinen -, huolenpidollinen - ja pedagoginen ulottuvuus. Ulottuvuuksia ei voi erottaa toisistaan, vaan ne ovat kaikki vastavuoroisessa yhteydessä toisiinsa. (Muhonen & Tirri 2008, 78.)

Muhosen tutkimuksen mukaan *opillisella ulottuvuudella* kristillisessä kasvatuksessa tarkoitetaan kristinuskoon kuuluvien oppien ja uskomusten välittämistä ja yhteisen perinteen ylläpitämistä, sekä kristityn identiteetin vahvistamista. Kasvatettaville välitetään oppia ja kuvaa

rakastavasta ja hyvästä Jumalasta. Kaikki välitettävä oppiaines ei ole tiedollista, vaan niihin sisältyy myös luottamuksen näkökulma. Raamatunkertomuksilla on suuri merkitys opillisen ulottuvuuden toteuttamisessa. Raamattu on luterilaisen opetuksen mukaan Jumalan puhetta ihmisille. Raamatunkertomusten avulla voidaan myös käsitellä ja peilata kasvatettavien kanssa nykyajan erilaisia elämänskysymyksiä. (Muhonen & Tirri 2008, 78.) Kristillisen ajattelun mukaan kasvattaja ei voi synnyttää uskoa kasvatettavissaan. Usko on aina Jumalan lahja, mutta kasvattaja voi kertoa heille Raamatusta ja saattaa heitä näin ollen Jumalan sanan puhuttavaksi. (Muhonen & Tirri 2008, 67, 78.)

Toinen ulottuvuus, jonka Muhonen tutkimuksessaan mainitsee, on *rituaalinen ulottuvuus*, eli kristilliset tavat ja perinteet, kuten esimerkiksi jumalanpalveluksiin ja kirkkovuoden tapahtumiin osallistuminen, rukoileminen ja hengelliset laulut. Edellä mainittujen rituaalien avulla ihmiset saavat yhteenkuuluvuuden kokemuksia ja ne vahvistavat turvallisuuden tunnetta. Ihmiset myös oppivat tiedostamaan ja ymmärtämään perinteiden ja tapojen merkitystä. Rituaalien ja perinteiden kautta ihmiset pääsevät arjesta pyhän keskelle ja pienet lapsetkin pääsevät osallisiksi pyhästä, vaikka eivät vielä ymmärrä uskonnosta ja sen opeista ikänsä vuoksi enempää. (Muhonen & Tirri 2008, 78 - 79.)

Kolmantena Muhonen mainitsee *kokemuksellisen ulottuvuuden*. Käsitteeseen sisältyy Jumalan rakkaus ja läsnäolo, sekä kasvatussuhteen tunneilmapiiri. Kristillisen kasvatuksen yhtenä tavoitteena on tarjota kasvatettavalle Jumalaan luottamisen kautta kokonaisvaltainen luottamus elämään ja tulevaisuuteen. Tällainen luottamus perustuu kasvatettavan kokemukseen siitä, että hän on Jumalan kannateltavana. Kristillisen kasvatuksen erottaa vain tietoa välittävästä uskontokasvatuksesta se, että kristillinen kasvatus ottaa todesta ihmisen tarpeen jumalayhteyteen. Kristillisen kasvatuksen perustehtäviin kuuluu kasvatettavan hengellisen hyvinvoinnin ja jumalasuhteen tukeminen ja edistäminen, mikä tarkoittaa käytännössä kasvattajan kannalta turvallisena aikuisena toimimista ja lapsen arvostamista omana, arvokkaana itsenään. Tällöin myös kasvattajan oma jumalasuhte ja asenteet heijastuvat kasvatussuhteeseen. (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Eettis-moraalinen ulottuvuus näkyy kristillisessä kasvatuksessa kasvatettavien ohjaamisena kohti oikeita ja hyviä arvoja ja tapoja. Tällaisesta opetuksesta käytetään nimitystä *arvokasvatus*. Lähimmäisenrakkaus käsittää kristillisen kasvatuksen keskeiset arvot ja periaatteet; toisten kunnioittaminen ja huomioiminen, sekä erilaisuuden hyväksyminen. Tähän ulottuvuuteen liittyy sekä käytännön toiminta että tiedollinen opetus. Teoriassa opetetut tavat on opittava myös toteuttamaan käytännön elämässä. Mallioppimisella on suuri merkitys kristillisessä kasvatuksessa. (Muhonen & Tirri 2008, 79.) Kasvattajan on pyrittävä olemaan esimerkillinen, niin kristillisessä kasvatuksessa, kuin muutenkin kasvatuksen saralla. Kasvattaja on aina, tahtomattaankin malli ja esimerkki. (Pruuki 2010, 232.)

Huolenpidollinen ulottuvuus on viides Muhosen tutkimuksessaan mainitsema ulottuvuus. Tämä ulottuvuus pitää sisällään kasvattajan ja kasvatettavan välisen pedagogisen suhteen, missä on tavoitteena luoda kasvatettavalle lämmin, turvallinen ja luotettava ilmapiiri ja huomioida kaikessa toiminnassa kasvatettavan hyvä kokonaisvaltaisesti. Olennaisena osana kristillisyyteen kuuluu arkinen yhdessäolo ja sen arvostaminen. Kristillisyyksi ei ole arjesta irrallista vaan sen tulisi kuulua ihmisen arkeen luonnollisena osana. Muhonen mainitsee huolenpidolliselle ulottuvuudelle tyypillisiksi piirteiksi kasvatettavan perustarpeista huolehtimisen ja kasvatussuhteen positiivisen tunneilmapiirin. (Muhonen & Tirri 2008, 80 - 81.)

Viimeisenä, kuudentena ulottuvuutena kristilliseen kasvatukseen katsotaan kuuluvaksi *pedagoginen ulottuvuus*, jolla tarkoitetaan kristillisen kasvatuksen toteuttamiseen liittyviä menetelmiä ja sisällöllisiä ratkaisuja ja niihin liittyviä periaatteita ja taustoja. Muhonen mainitsee menetelmiksi esimerkiksi keskustelun ja kerronnan, mutta mainitsee myös kristillisessä kasvatuksessa voitavan käyttää todella monenlaisia menetelmiä. Muhonen ja Tirri mainitsevat tekstissään, ettei kasvattajan oma usko ole edellytys kristillisessä kasvatustehtävässä toimimiselle, mutta kasvattajan tulee kuitenkin kyetä sitoutumaan yhteisesti sovittuihin arvoihin, päämääriin ja kasvatuksen hengellisen puolen huomioimiseen. (Muhonen & Tirri 2008, 81.) Tällainen kasvattajan "uskonnottomuus" on mahdollista esimerkiksi päiväkodeissa, joissa uskontokasvatusta antava ohjaaja ei välttämättä itse usko samalla tavoin kun opettaa, mutta

hänen on päivähoitolain (304/83) mukaisesti kuitenkin työssään annettava uskontokasvatusta (Saarinen 2002, 10). Lapset ovat kuitenkin niin herkkiä vaistoamaan aikuisen tunnetiloja ja asenteita, että en usko sellaisen opetuksen olevan pidemmän päälle täysin uskottavaa.

Edellä mainitut kuusi ulottuvuutta ovat yleisluonteisia ja löytyvät siis muustakin kasvatus-toiminnasta kristillisen kasvatuksen lisäksi. Ulottuvuudet ovat kiinteästi sidoksissa ja limit-täin toisiinsa ja ne muodostavat yhdessä kristillisen kasvatuksen.

3.2 Kristillisen kasvatuksen muodot

Kristillistä kasvatusta on monenlaista. Sitä voidaan antaa esimerkiksi kodeissa, päivähoi-dos-sa, seurakunnissa, kouluissa ja harrastustoiminnassa. Jokainen aikuinen joka on tekemisissä lapsen / lapsien kanssa, on jollakin tavalla kasvattaja ja jokaisen tulisi tuntee silloin myös tietty vastuu toiminnassaan. Jokainen näyttää omalla esimerkillään mallia lapsille ja nuorille, sekä tietysti vanhemmillekin "kanssakulkijoille". Jokainen meistä kasvaa ja kehittyy koko elämänsä ajan ja imee vaikutteita ympäröivästä maailmasta ja ihmisistä. Jokainen keskustelu toisen kanssa voi olla kasvattava, jos sen sellaisena näkee ja kokee. Jokainen kohtaaminen, etenkin lasten ja nuorten kanssa on kasvatustilanne, johon tulisi suhtautua sen vaatimalla vastuullisuudella. Joskus jokin itselle merkityksettömältä tuntuva sanavalinta voi vaikuttaa toisen elämään, asenteisiin tai ajatusmaailmaan todella voimakkaasti. Kukaan ei voi elää, toimia ja puhua täydellisesti, koska kaikki ovat ihmisinä vajavaisia, mutta tärkeää on omata toiminnassaan pyrkimys hyvään (Mattila 2011, 75). Asiaa on hyvä miettiä itse kunkin sen verran, että tiedostaa vastuunsa kasvattajana ja roolimallina lapsille, nuorille ja miksei myös vanhemmille. Lapsia kasvattavien aikuisten, sekä lasten vanhempien että muiden heitä kas-vattavien olisi hyvä perehtyä lapsen psyykkisen kehityksen vaiheisiin, jotta he voivat tarjota lapselle mahdollisimman oikeanlaista kasvatusta lapsen sen hetkiseen kehitystasoon nähden (Kinnunen 2011, 21).

4 ALLE KOULUIKÄISEN LAPSEN HENGELLINEN KEHITYS JA USKONTOKASVATUS

Lapsen hengellinen kehitys on vahvasti sidoksissa muuhun psyykkiseen kehitykseen. Siihen vaikuttavat ajattelun kehitys, joka sisältää tiedollisen ja kielellisen kehityksen, tunne-elämän kehitys, sekä koti, kaverit, koulu ja muut ulkoiset tekijät. (Kinnunen 2011, 21 - 22.) Uskontokasvatus on siis erottamaton osa muuta kasvatusta ja uskontokasvatuksen ja kasvattajan tehtävänä on tukea Jumalan kuvaksi luodun lapsen kasvamista täyteen ihmisyyteen (Halme 2010, 23).

Raili Kettunen on *Kotimaa*-lehden *Suola*-julkaisussa koonnut seitsemän tärkeää näkökulmaa artikkeliinsa "Opeta ainakin nämä". Artikkelin mukaan on tärkeää kertoa lapselle, että Jumala on olemassa, kertoa että lapsi on Jumalan lapsi, lukea Raamattua, opettaa rukoilemaan, kertoa Jeesuksesta, opettaa pyytämään ja antamaan anteeksi, sekä opettaa hengellisiä lauluja ja lasten virsiä. Edellä mainituissa seitsemässä kohdassa on nähtävissä kristillisen kasvatuksen tärkeät arvot ja ne ovat sellaisia opetuksia, jotka lapsen on helppo sisäistää ja lapsen lähipiiriin kuuluvat aikuiset, kuten vanhemmat, kummit ja isovanhemmat, pystyvät ne myös itse opettamaan. (Ijäs 2009, 126 – 127 [Kettunen 2009].)

4.1 Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen uskonnolliselle kehitykselle

Alle kouluikäisen lapsen uskonnollista kautta voidaan sitä tutkineen James W Fowlerin mielestä kutsua induktiivis-projektiiviseksi vaiheeksi, jolloin lapsi elää vahvasti tunteella. Lapsella on paljon mielikuvia, joista osa on turvallisia ja osa pelottavia. Fowlerin kehittelemän teorian mukaan alle kouluikäiselle lapselle sopivaa uskontokasvatusmateriaalia ovat Raamatun kertomukset ja vertaukset. Vaikkei lapsi ymmärtäisi niitä vielä kovinkaan hyvin, luo hän niistä omia mielikuvia, joita oppii myöhemmin kehityksen myötä tulkitsemaan. (Kinnunen 2011, 24 [Fowler 1983].)

Alle kouluikäinen lapsi on itsekeskeinen kaikessa toiminnassaan, mikä ei tarkoita kuitenkaan samaa kuin itsekäs. Lapsi uskoo tässä kehitysvaiheessa kaikkien muiden olevan häntä ja hänen tarpeitaan varten, joten luonnollisesti lapsi ajattelee tällöin myös Jumalan ja Jeesuksen tehtävän olevan hänen auttamisensa ja varjelemisensa. Tämä voidaan nähdä hyvänä asiana, koska tällöin lapsi luo Jumalaan välittömän suhteen ja saa kokemuksen siitä, että on Jumalalle tärkeä ja ainutlaatuinen. Kehittyessään ja kasvaessaan lapsi oppii muidenkin ihmisten olevan Jumalalle yhtä tärkeitä. (Kinnunen 2011, 25.) Jean Piagetin luoman kognitiivisen kehityksen teorian mukaan kognitiivisessa kehityksessä on neljä eri tasoa, joista toisessa hän kuvaa 2 – 7-vuotiaan lapsen kehitystä. Hän on nimennyt tuon vaiheen esioperationaalisen kehityksen vaiheeksi. Tuossa vaiheessa lapsen ajattelu on itsekeskeistä ja hän ymmärtää asiat hyvin kirjaimellisesti. Lapsi ei kykene ajattelemaan asioita kuin itsestään käsin. Lapsen on hankala erottaa ajatuksia ja tekoja toisistaan ja hän kykenee ajattelemaan asioita vain seurausten kannalta. (Pruuki 2010, 225.)

Nykyään tiedetään, että lapsen aivojen fyysinen kehitys jatkuu vielä syntymän jälkeenkin ja varhainen vuorovaikutus vaikuttaa kehityksen suuntaan paljon. Varhainen vaihe, noin alle vuoden ikä, on hyvin merkittävä vaihe ihmisen persoonan ja henkisen kehityksen kannalta. Näin ollen myös lapsen uskonnollinen kehitys ja jumalakuvan muodostuminen ovat sidoksissa varhaislapsuuden ihmissuhteisiin ja niissä koettuihin tunteisiin. Varhaisessa vuorovaikutuksessa lapsen kanssa olevilla on tässä vaiheessa iso vastuu siitä, mihin suuntaan lapsen kehitys suuntautuu. (Halme 2010, 25.) Lapsi muodostaa jumalakäsityksensä sen pohjalta, millaiset kokemukset hänellä on omista vanhemmistaan. Koska lapsella ei ole vielä kokemusta inhimillisestä rakkaudesta, eikä kykyä ymmärtää puhetta Jumalan rakkaudesta, luo hän Jumala-kuvansa niiden kokemustensa kautta joita hänelle on muodostunut lähimpien aikuisten kanssa. Lapsi yhdistää Jumalan rakkauden samanlaiseksi, kuin vanhempiansa taholta saadun rakkauden, joten jos vanhemmat ovat lasta kohtaan kylmäkiskoisia, saattaa lapsi ajatella myös Jumalan olevan kylmä ja etäinen. (Kinnunen 2011, 22.)

Lapsen kotitaustalla ja varhaisella vuorovaikutuksella onkin siis suuri merkitys lapsen kristillisen identiteetin ja uskonnollisen kehityksen kannalta. Lasten kotitaustat ovat hyvin moninaiset. Osassa kodeista suhtaudutaan uskontoon hyvin kielteisesti, kun taas osa perheistä on vahvasti uskonnollisia. Osa vanhemmista jättää uskontokasvatuksen tietoisesti ulkopuolisille tahoille, mutta kodin asenteet uskonnollisuutta kohtaan tarttuvat lapselle vallitsevan ilmapiirin myötä, vaikkei uskonasioista paljon kotona puhuttaisikaan. (Pruuki 2010, 224; Halme 2010, 25.) Ihanteellisinta olisi, jos lapsi saisi elää elämää, jossa uskonto ja sen tavat olisivat luontevana osana perheen arkielämää (Lapsi on osallinen 2008).

Useiden tutkimusten mukaan parhaiten vanhempiansa uskonnolliset arvot omaksuvat ne lapset, joilla oli vanhempiansa kesken vahva luottamus toisiinsa ja elämään, joita kuunneltiin ja joiden kasvatuksessa käytetyt kontrollikeinot olivat lempeitä. Heikoimmin vanhempiansa arvoja seurasivat toisen ääripään perheissä elävät lapset. (Kinnunen 2011, 27; Pruuki 2010, 224.) Erityisesti äidin uskonnollisuuden on katsottu olevan tärkeä lapsen uskonnollisuuden kannalta (Pruuki 2010, 224), mutta ellei äiti, tai kumpikaan vanhemmista, jaa uskonelämää lapsen kanssa voi lapsen uskomiselle Jumalaan aluksi riittää, jos lapsella on elämässään lähellä yksikin ihminen, joka johdattaa häntä uskon piiriin. Tällainen läheinen ihminen voi olla esimerkiksi kummi, isovanhempi, tai jopa läheiseksi muodostunut päivähoitaja. (Kinnunen 2011, 23.) Uskonnolliseen kasvatukseen ei saa kuitenkaan koskaan kuulua pakottamista tai manipulointia, vaan kaikista tärkeintä on kohdella lasta ja hänen ajatuksiaan arvostaen ja lapseen uskoen (Halme 2010, 25). Lapsen omaa, konkreettista jumalakäsitystä tulee arvostaa, eikä sitä pidä aikuisen korjailla. Lapsi ei vielä kykene ymmärtämään, että Jumala on henki, vaan tällainen laajempi ajattelu tulee vasta myöhemmin kehityksen myötä mahdolliseksi. (Kinnunen 2011, 24 – 25.)

4.2 Uskontokasvatus päivähoitossa

Uskontokasvatus päiväkodeissa sisältyy Valtioneuvoston vuonna 2002 hyväksymien varhaiskasvatuksen linjausten pohjalta luotuihin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteilla halutaan yhdenmukaistaa varhaiskasvatuksen toteuttamista ja luoda sen kautta myös edellytykset laadun ja sisällön kehittämiseksi. (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2007, 7.) Hallitus esitti varhaiskasvatuksen kehitystehtävien siirtämistä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta Opetushallitukselle, jolloin valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatiminen olisi jatkossa heidän tehtävänsä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015). Esitys hyväksyttiin ja opetushallitus on parhaillaan suunnittelemassa uudistettuja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, tavoitteenaan saada ne valmiiksi syksyllä 2016. Uudistettujen perusteiden pohjalta laaditut varhaiskasvatussuunnitelmat on tarkoitus ottaa käyttöön elokuun 2017 alusta.

Uudistetussa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee muutoksia useammalle osa-alueelle. Muutoksista eniten on julkisuudessa puhuttanut kaavailu päiväkotien ryhmäkokojen kasvatamisesta, jonka mukaan ryhmässä saisi olla yhtä aikuista kohden kahdeksan yli kolmevuotista lasta, nykyisen seitsemän sijaan. Alle kolmevuotiaiden sallittu määrä yhtä aikuista kohden pysyisi nykyisessä neljässä. Kokonaisryhmäkoko nousisi kolmen työntekijän ryhmässä 24 lapseen, nykyisestä 21 lapsesta. (Julkisten ja hyvinvointialojen liitto (JHL) 2016.) Tätä muutosta on vastustettu kovasti niin varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien kuin lasten vanhempienkin taholta.

Lasten uskonnollinen kasvatusta päivähoidossa on Saarisen mukaan määritelty päivähoitolaisissa jo vuonna 1983. Tuolloin päivähoiton kasvatustieteiden komitea asetti lain määritelmäksi tavoitteet, joiden mukaan tulee painottaa lapsen osallisuutta juhlapyhien perinteisiin ja tiedonsaantiin kristinuskon keskeisestä sisällöstä sekä kulttuuriperinnöstä, ohjata lasta suhtautumaan kunnioittavasti erilaisiin uskonnollisiin vakaumuksiin ja katsomuksiin, sekä tarjota lapselle mahdollisuus hiljentymiseen ja vastuksia hänen uskonnollisiin kysymyksiinsä. Laki ja tavoitteet lasten uskontokasvatuksesta varhaiskasvatuksessa ovat siis olleet selkeät jo hyvän aikaa, mutta käytännön toiminta on vaihdellut suuresti eri varhaiskasvatusta antavien tahojen välillä. (Saarinen 2002, 10 – 11.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa on mukana kuusi orientaatiota: matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio (Heikkilä ym. 2007, 29; Halme 2010, 13 – 15; Petäjä 2008, 122 – 123). Orientaatiokäsitteellä painotetaan sitä, ettei tavoitteena ole opettaa lapsille oppiaineiden sisältöjä, vaan sellaisten valmiuksien ja keinojen etsiminen, joilla lapsi oppii kehittyessään kokemaan ja ymmärtämään ympärillään olevia eri ilmiötä. Edellä mainituista uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio sisältää uskonnolliset ja hengelliset asiat ja sen kysymysten tulisi olla mukana varhaiskasvatuksessa yhtäläillä kuin kaikkien muidenkin orientaatioiden sisältöjen. Vaarana on, että uskonnolliset aiheet erotetaan päivähoiton arjessa muusta toiminnasta irralliseksi osaksi, jolloin Varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus ei täyty. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio tulee olla osa isompaa kokonaisuutta joiden sisällä kaikki muutkin orientaatiot ovat. (Halme 2010, 13 – 15; Petäjä 2008, 122 – 123.)

Moni lapsi viettää ison osan päivästänsä päivähoitossa, joten on selvää, että tuolla kasvuympäristöllä on lapsen uskonnolliseen kehitykseenkin suuri merkitys. Samoin kuin vanhempien asenteet, vaikuttavat myös päivähoitohenkilökunnan asenteet uskontoa kohtaan väistämättä lapsen ajatusmaailmaan. (Kangasmaa ym. 2008, 40.) Uskontokasvatus tulee toteuttaa vuorovaikutuksessa kodin ja päivähoiton välillä. Vanhempien kanssa tulee keskustella aiheesta, kertoa päivähoitopaikan toimintaperiaatteista ja arvoista uskontokasvatuksen suhteen ja ottaa huomioon vanhempien toiveet ja odotukset asiassa. Kodin uskonnollista taustaa tulee kunnioittaa ja arvostaa, joten on tärkeää että uskontokasvatuksen sisällöistä sovitaan lapsikohtaisesti vanhempien kanssa yhdessä, heidän kasvatustuutaan kunnioittaen. (Saarinen 2002, 15; Halme 2010, 16; Kangasmaa ym. 2008, 40 - 41.)

Päivähoitossa tehdään yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa jokaiselle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma eli Vasu. Siihen kirjataan tietoa esimerkiksi lapsen tavoista, opituista asioista ja mahdollisista kehityshaasteista. Vasun avulla voidaan seurata lapsen kehitystä, sekä huomioida lapsen yksilöllisyys. Vasun tavoitteena on edistää lapsen

kasvua ja hyvinvointia. (Kangasmaa ym. 2008, 39.) Henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan on hyvä kirjata myös uskontokasvatukseen liittyvät asiat.

Uskontokasvatuksessa tulevat esiin monet, eri ihmisiä yhdistävät elämän syvimvät kysymykset, kuten elämän tarkoitus, rakkaus, anteeksianto ym. Uskontokasvatuksella on siis paljon annettavaa lapsen kasvulle ja sen yhtenä pyrkimyksenä onkin tarjota lapselle kokemus hyvästä elämästä, huolenpidosta ja hyväksytyksi tulemisesta. (Saarinen 2002, 13; Luumi 2002b, 43.) Uskontokasvatuksen avulla lapsi voidaan sekä tutustuttaa omaan uskonnolliseen taustaansa ja kulttuuriperintönsä että opettaa kohtaamaan myös erilaisia katsomuksia, ollen näin sekä yksilöä tukevaa että yhteisöllisyyttä rakentavaa kasvatusta (Saarinen 2002, 11 – 12; Halme 2010, 15).

Uskontokasvatuksen kenttää pidetään usein hankalana ja päivähoidon henkilöstö ei aina koe sitä omakseen. Tämä voi johtua osittain siitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa uskonasioita pidetään hyvin henkilökohtaisina asioina, joista ei paljon keskustella muiden kanssa. Osalla työntekijöistä saattaa olla myös huonoja muistoja oman menneisyytensä uskontokasvatuksesta. Muistot voivat olla esimerkiksi vain tunnemuistoja ikävästä tai pelottavastakin ilmapiiristä, joka on jäänyt mieleen jostakin uskonnollisesta tilanteesta. Uskontokasvatustilanteissa onkin syytä kiinnittää huomiota sisällön lisäksi myös siihen, millaisessa ympäristössä ja tilanteessa uskonasioista ja Jumalasta puhutaan. (Kangasmaa ym. 2008, 41; Ijäs 2009, 131; Kinnunen 2011, 25; Saarinen 2002, 14.)

Toinen haastava asia päivähoidon uskontokasvatuksen toteuttamisessa on nykyisin myös monikulttuurisemmaksi muuttunut yhteiskuntamme. Päivähoitoryhmissä voi olla lapsia useistakin eri kulttuureista ja heidän jokaisen omat arvot olisi otettava huomioon uskontokasvatuksessa, asettamatta eri uskontoja eriarvoiseen asemaan suhteessa toisiinsa. (Kangasmaa ym. 2008, 41.) Miten löytää yhteiset, kaikille sopivat toimintatavat päivähoidon uskontokasvatuksessa? Yhteiskuntamme on monikulttuuristunut nykyiseen mittakaavaansa vasta niin vähän aikaa sitten, ettei kysymykseen taida olla vielä vastausta ja toisaalta lapset ja lap-

siryhmät ovat myös niin yksilöllisiä, ettei yksi oikea, toimiva ohjeistus ole edes mahdollinen. Selvää kuitenkin on, että avoimuudella, puhumalla asioista ja tekemällä lasten vanhempien kanssa yhteistyötä saavutetaan paras mahdollinen tulos tässäkin asiassa.

Päivähoidossa nojaututaan usein vahvasti seurakuntayhteistyöhön uskontokasvatuksen osalta. Vasun periaatteet kuitenkin määrittelevät uskontokasvatuksen päivähoidon omaksi tehtäväksi, jota voidaan seurakuntayhteistyön avulla rikastuttaa. (Kangasmaa ym. 2008, 41.) Uskontokasvatuksen tulee olla luonteva osa päivähoitoa ja näkyä erilaisissa teemakokonaisuuksissa opetussuunnitelman mahdollistamissa rajoissa (Saarinen 2002, 14). Päivähoidon työntekijöiden tueksi uskontokasvatuksessa on monissa seurakunnissa kehitetty kummitoimintaa, mentorointia. Tällaisessa toiminnassa seurakunnan työntekijä toimii mentorina tai kummina päiväkodille, vierailen siellä tarvittaessa keskustelemassa työntekijöiden kanssa uskontokasvatuksen kysymyksistä tai esimerkiksi järjestäen uskontokasvatusta käsitteleviä opintoryhmiä päivähoiton työntekijöille. Mentorointi on yleistymässä myös päivähoiton työntekijöiden keskuudessa hyväksi keinoksi jakaa ajatuksia uskontokasvatuksen toteuttamisesta. Mentoroinnin avulla kokeneempi uskontokasvattaja voi rohkaista epävarmempia työntekijöitä toteuttamaan uskontokasvatusta työssään. (Saarinen 2002, 16; Petäjä 2008, 125 – 126.)

Uskontokasvatustilanteiden suunnittelun onnistuminen vaatii työntekijöiltä ainakin jonkinlaista lasten uskonnollisen kehityksen tuntemusta, jotta osaa valita oppisisällöt ja materiaalit kohderyhmän kehitystason mukaisesti. Esimerkiksi liian abstraktit kielikuvat voivat jopa haitata lapsen uskonnollista kehitystä. Pienten lasten uskontokasvatuksessa tulisi keskittyä opetuksen elämyksellisyyteen ja positiivisiin tunnekokemuksiin. (Tirri 2002, 19.)

4.3 Raamatun kertomukset uskontokasvatuksessa

Raamatun kertomukset ovat tärkein osa uskontokasvatusta. Ilman niitä kristinuskoa ei voi opettaa. (Luumi 2002b, 43.) Kerrottaessa lapsille kertomuksia Jeesuksen elämästä ihmisten

ystävänä, ihmeteoista ja sovitustyöstä ristillä, avaavat kertomukset lapsille kokonaisen kuvan elämästä, iloineen ja suruineen. Kertomusten kautta lapset oppivat myös miksi tiettyjä juhla-
pyhiä vietetään, mitä on niiden osin maallistuneidenkin perinteiden takana. (Haapsalo 2012, 91.) Raamattu on maailmanlaajuisesti tunnetuin kirja ja myös kulttuurimme peruskirja, joten jo siksi jokaisella lapsella on oikeus tutustua siihen (Saarinen 2002, 12; Luumi 2002b, 43). Raamatun kertomusten painopiste lasten uskonnollisessa kasvatuksessa ei niinkään ole kertomusten tiedollinen ymmärtäminen, vaan elämysten ja kokemusten avulla asioiden oivaltaminen (Luumi 2002b, 43). Tärkeimpiä uskontokasvatuksen kertomuksia, joita lapsille tulisi opettaa, ovat pääsiäisenajan kertomukset. Jeesuksen sovitustyö ristillä ja ylösnousemus ovat koko kristinuskon pohja, joita ilman kristinuskoa ei olisi olemassa. (Ijäs 2009, 129.)

5 PÄÄSIÄINEN

Pääsiäinen on kirkkovuoden keskus ja sen aihe, eli Jeesuksen ylösnousemus, on keskeisin asia kristinuskossa. Paavali sanoo Raamatussa, että ellei Kristus ole noussut kuolleista, julistuksemme ja uskomme on turhaa (Lempiäinen 2008, 164). Pääsiäinen-sana tulee Suomen kieleen hepreankielisestä, juutalaista pääsiäisjuhlaa tarkoittavasta sanasta pesach. Myös monet kristillisen pääsiäisen perinteet ovat peräisin juutalaisten pääsiäisen vietosta. (Reinikainen 2012.) Jo varhain on pääsiäistä pidetty ainutlaatuisena juhlanä kirkkovuodessa. 300-luvulla kirkkoisä Gregorios Nyssalainen nimitti pääsiäistä päivien kuningattareksi ja 400-luvulla paavi Leo Suuri puhui pääsiäisestä juhlien juhlanä. Pääsiäinen on kirkollisista juhlista myös vanhin, mikä myös kuvastaa sen tärkeyttä ihmisten mielissä.

5.1 Pääsiäisen ajankohta

Pääsiäisen ajankohta oli aluksi pitkään epäselvä ja siitä kiisteltiin paljon. Toiset halusivat pääsiäisen olevan aina sunnuntaina, koska sen oli Uuden testamentin mukaan Jeesuksen ylösnousemuksen päivä, toiset taas halusivat pääsiäistä vietettävän juutalaisen tradition mukaisesti kolmantena päivänä nisankuun 14.päivästä, jolloin se voisi olla minä viikonpäivänä tahansa. Aiempi ehdotus olisi merkinnyt perinteisestä kuukalenterista luopumista ja pääsiäisen sijoittamista aurinkokalenterin mukaisesti, kun taas nisankuun mukaan tehtävät laskeumat pääsiäisen sijainnista liittyivät vahvasti kuunkiertoön ja täysikuuhun. Nikean kirkolliskokouksessa v. 325 tehtiin päätös, joka seurasi osittain molempia ehdotuksia. Päätettiin, että pääsiäispäivä olisi aina sunnuntai, mutta sidonnaisuus kuunkiertoonkin säilyi. Pääsiäistä vietetään ensimmäisenä sunnuntaina kevätpäivän tasauksen jälkeisen täydenkuun jälkeen, eli 22.3. – 25.4. välisenä aikana. Nykyään, tähtitieteellisten mittaustapojen tarkennuttua, tämäkään sääntö ei pidä joka vuosi paikkaansa, koska kevätpäiväntasaus vaihtelee 20.3. – 21.3. välillä. (Lempiäinen 2008, 30.)

Pääsiäisen liikkuvuus on tehnyt myös muusta kirkollisesta juhlakalenterista liikkuvan, mitä on elinkeinoelämän kehittymisen myötä alettu pitää hankalana. Maailmankirkot ovatkin neuvotelleet yhteisen liikkumattoman pääsiäisen ajankohdasta, mutta tuloksetta. Jo 1960-luvulla Vatikaanin konsuli ilmoitti valmiudestaan tällaiseen sopimiseen, samoin katolinen kirkko vuonna 1987. Vatikaani asetti kuitenkin ehdoksi 60-luvulla sen, että kaikki kirkot lähtevät mukaan samaan sopimukseen. Protestanttiset kirkot lupautuivat mukaan sopimukseen, mutta asettivat ehdokseen ortodoksisten kirkkojen mukaan tulon. Ortodoksiset kirkot asettuivat kuitenkin kiinteää pääsiäistä vastaan, koska heidän mielestään se on vastoin kirkon perinnettä. Näin ollen yhteiseen sopimukseen kiinteästä pääsiäisestä ei ole vielä näihin päiviin mennessä päästy. (Lempiäinen 2008, 31.)

5.2 Pääsiäisen historiaa

Alkujaan kristikunnassa ei eroteltu Kristuksen kuolemaa ja ylösnousemusta toisistaan, vaan niitä pidettiin pelastusteon eri puolina ja siksi niille ei tarvittu erillisiä juhlapäiviä. Pitkäperjantai on Kristuksen kuoleman muistopäivänä tavattu vasta 300-luvulla, kun pääsiäisjuhla sunnuntaihin sijoitettuna on todennettu jo ainakin 100-luvun lopulta lähtien. Pääsiäistä on tietojen mukaan vietetty jo 100-luvulla, jolloin viikoittaisen ylösnousemusjuhlan, eli sunnuntain rinnalle tarvittiin vuosittainen juhla. Herraa oli odotettu tulevaksi uudelleen ja kun tuleminen viipyi, kirkon piti järjestää toimintaansa pidemmällä aikaperspektiivillä ja näin alettiin viettää vuosittaista pääsiäistä. (Lempiäinen 2008, 166.)

Koska Kristuksen ylösnousemusta pidettiin alkukristillisen julistuksen keskuksena, oli luonnollista, että seurakunta alkoi kokoontua ehtoolliselle viikon ensimmäisenä päivänä, sunnuntaisin, ylösnousemuksen päivänä. Sunnuntai oli jokaviikkoinen pääsiäinen, Kristuksen antaman uuden elämän ja toivon vertauskuva. 100-luvulla Antiokian piispa Ignatios mainitsee, etteivät kristityt enää tuolloin viettäneet sapatia, vaan ”Herran päivää” eli sunnuntaita. Koska sapatia oli juutalaisuuden perusta, sapatista luopuminen oli kristittyjen ilmaus oman uskonsa erityislaatuisuudesta, he tunsivat olevansa uusi ”valittu kansa”. Herran päivän ko-

koontumiseen liittyi pääkohtana yhteinen ehtoollinen, jota kuvataan noin 100-vuoden tienoil-la syntyneessä vanhimmassa tunnetussa kirkkojärjestyksessä, Didakhessa. (Lempiäinen 2008, 15 – 16.)

5.3 Pitkäperjantai

Suomessa pitkäperjantai-nimi tarkoittaa hitaasti kuluvaan päivää, joka on surun ja hiljaisuuden päivä Jeesuksen ristinkuoleman vuoksi (Reinikainen 2012, 68 – 69). Pitkäperjantain vion oletetaan syntyneen Jerusalemissa, missä yhä edelleen noudatetaan pitkäperjantaina perinnettä ristinkantokulkueesta Golgatalle. Pitkäperjantain paikalla vietettiin jo viimeistään 200-luvulla paastopäivää, eikä paastoperinne poistunut vaikka alettiinkin viettää pitkäperjantaita. Suomessakin entisaikaan paastottiin pitkäperjantaina, eikä silloin kansanperinteen mukaan saanut myöskään nauraa, eikä kyläillä. Kansan edellytettiin murehtivan hiljaisuudessa Kristuksen kuolemaa ja pohtivan omaa syyllisyyttään siihen. Vaikka perinteet ovat muuttuneet noista ajoista, olisi Lempiäisen mielestä meidän yhä oltava mukana pitkäperjantain vietossa niiden tavoin, jotka ensimmäisenä pitkäperjantaina menivät ristin juurelta koitehinsa hiljaisina ja katumuksen ilmauksena rintaansa lyöden. (Lempiäinen 2008, 156.)

Pitkäperjantain jumalanpalvelus eroaa merkittävästi vuoden muista jumalanpalveluksista. Se on mahdollisimman yksinkertainen ja silloin ei soiteta urkuja eikä kelloja, ei polteta kynttilöitä, eikä alttarilla ole kukkia. Saarnan sijastakin voidaan lukea viides ahti, joka kokoaa yhteen evankeliumien kertomukset Golgatan tapahtumista pitkäperjantaina. (Lempiäinen 2008, 158.) Ahtisaarnoja on luterilaisessa kirkossa kuusi ja niiden aiheet kertovat Jeesuksen kärsimyshistoriasta. Sana ahti tulee latinankielisestä *actus* - sanasta, joka tarkoittaa näytöstä tai osaa. (Reinikainen 2012, 69.)

Vanhimmissa katolisen kirkon messukaavoissa pitkäperjantain messuun ei kuulunut ehtoollista, mutta nykyään sitä voidaan joskus jakaa, kuitenkin niin että ehtoollisviini ja -leipä ovat jo kiirastorstain jumalanpalveluksessa pyhitettyjä. Tämä tapa siksi, että kirkon opin mukaan

ehtoollismessussa tapahtuu Kristus-uhrin veretön uudistaminen, eikä sitä haluta toimittaa päivänä, jolloin Kristus itse uhraisi itsensä meidän puolestamme. Ruotsi-Suomessakin ehtoollisen vietto pitkäperjantaina sallittiin kirkkolaisissa vuonna 1686, mutta nykyään ajatellaan, että silloin on luontevinta pitää sanajumalanpalvelus, jolloin alttari on riisuttu kaikesta ”ylimääräisestä” ja sille kuuluu vain krusifiksi. Liturgisena värinä musta ei ole oikeastaan väri lainkaan, vaan se ilmaisee kaikkien värien poissaoloa. 1960-luvulla katolisessa kirkossa pitkäperjantain liturginen väri muutettiin punaiseksi, joka on kuninkaallinen väri ja sillä halutaan muistuttaa pitkäperjantain ja pääsiäisen kuuluvan kiinteästi yhteen. (Lempiäinen 2008, 158 – 159.)

5.4 Pääsiäislauantai ja pääsiäispäivä

Kirkollisessa perinteessä, pitkäperjantain tavoin myös pääsiäislauantai on ollut hiljainen, koska silloin Jeesus oli haudassaan. Tätä perinnettä kuvastaa esimerkiksi se, ettei katolisessa kirkossa pidetä silloin messua lainkaan. Pääsiäislauantaista on käytetty myös nimityksiä suuri sapatti, sekä pyhä sapatti, mitkä osaltaan kertovat päivän ”hiljaisesta” vietosta. (Lempiäinen 2008, 160.)

Pääsiäinen on säilynyt selvimmin ”juhlien juhlanä” ortodoksisessa kirkossa, missä pääsiäisyönä vietettävä jumalanpalvelus on vuoden suurin tapahtuma. Päivän koittaessa seurakuntalaiset tervehtivät toisiaan ikivanhaan tapaan sanoen: ”Kristus on ylösnoussut”. Myös katolisessa kirkossa pääsiäinen ja erityisesti ”vuoden pyhimmän yön”, eli pääsiäisyön jumalanpalvelus on kirkkovuoden pääjuhla. Meillä Pohjoismaissa ja muuallakin protestanttisessa maailmassa on toisin. Meillä joulu on kansan mielissä vuoden pääjuhla ja pääsiäisenpyhistäkin moni kokee pitkäperjantain varsinaista pääsiäistä tärkeämpänä. Lempiäisen tekstin mukaan Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa käy kiirastorstaina väkeä noin 30 % enemmän, kuin pitkäperjantaina ja pitkäperjantaisin enemmän kuin 1.pääsiäispäivänä. Lempiäisen mukaan tämä on oire siitä, ettemme koe uskomme pääasiaksi samaa minkä kristityt kokivat Uuden testamentin aikaan. (Lempiäinen 2008, 166.)

Pääsiäisyön jumalanpalvelukset alkoivat yleistyä luterilaisissa seurakunnissakin 1980-luvulta lähtien ja ne olivat rukoushetkiä tai pääsiäisyön messuja, joiden aiheina olivat kasteen muistaminen, kasteessa tapahtunut ylösnousemus uuteen elämään tai valo – pimeys - symboliikka. Vuonna 2000 jumalanpalveluksen käsikirjaan tuli kaava pääsiäisyön messuun. (Lempiäinen 2008, 168.) Pääsiäisyön messussa alttarin musta väri vaihdetaan valkoiseen, sekä kynttilät ja kukat asetetaan takaisin alttarille. Jumalanpalveluskaavaan palaavat myös paastonaikana pois jätetyt kiitososat. Pääsiäisenä koko kristikunta riemuitsee, koska synty ja kuolema on kukistettu. Alttarilla poltetaan kuutta kynttilää elämän voiton merkiksi. Pääsiäisen vietto kestää helluntaihin saakka, eli viisikymmentä päivää. Aiemmin kristikunnassa tuon viidenkymmenen päivän aikana ei paastottu, eikä rukousten aikana polvistuttu. Ortodoksisessa kirkossa ei nykyäänkään polvistuta, eikä kumarruta maahan tuona aikana. (Lempiäinen 2008, 169, 178 – 179.)

5.5 Pääsiäisen jälkivietto

Pääsiäisen jälkivieton iloista luonnetta kuvastaa läntisessä kristikunnassa, kuten Suomen luterilaisessa kirkossakin, valkoinen liturgisena värinä, sekä arkijaksosta poikkeavat kuusi tai neljä (kahden kerrannaisluku) kynttilää. Pääsiäiseen liittyvät myös rukoussunnuntai ja helatorstai. Rukoussunnuntaita vietetään viidentenä sunnuntaina pääsiäisestä, jolloin sen sunnuntain tekstit asettavat Kristuksen seurakunnan eteen suureksi esirukoilijaksi ja rukoustaidon opettajaksi. Helatorstaita vietetään 40 päivää pääsiäisestä ja sen juuret ulottuvat 300-luvulle, josta lähtien sitä on vietetty Kristuksen taivaaseenastumisen ja taivaallisen kuninkuuden päivänä. Helatorstai nimi tulee suomenkieleen ruotsinkielestä ja tarkoittaa pyhää torstaita. Aluksi nykyisen helatorstain aiheiden katsottiin kuuluvan helluntaihin, mutta kun alettiin seurata tarkemmin Uuden testamentin tekstejä, taivaaseen astuminen sai oman juhlapäivänsä kymmenen päivää ennen helluntaita. 1973 - 1991 välisenä aikana Suomessa korvattiin helatorstai Kristuksen taivaaseenastumisen päivällä, jota vietettiin muusta kristikunnasta poiketen rukoussunnuntaita edeltävänä lauantaina, mutta vuonna 1992 juhla palautet-

tiin takaisin helatorstaiksi ja entiselle paikalleen, 40 päivää pääsiäisestä. Vaikka helatorstai katsotaan kuuluvaksi vielä pääsiäiseen, se kuuluu samalla myös helluntain valmistusaikaan, mitä kuvastavat myös helatorstain jälkeisen sunnuntain tekstit ja sen otsikko ”Pyhän Hengen odotus”. (Lempiäinen 2008, 179 – 180.)

5.6 Pääsiäisen symboliikkaa

Symboli sana on lähtöisin kreikan kielestä ja tarkoittaa kahden asian yhteen liittämistä. Symboli on ajassa muuttumaton ja viittaa ”toiseen todellisuuteen”. Symboli on yleensä eri aistein havaittava, mutta ellei sitä osaa tulkita, se jää vain pelkäksi merkiksi. Raamatunkertomukset sisältävät paljon symboleja ja kertomukset ovat itsessäänkin symboleja. Niissä on monia symbolitasoja, joiden avautuminen lukijalle riippuu paljon lukijan omasta kehitysvaiheesta ja elämäntilanteesta. (Luumi 2002a, 37 – 39.)

Kristinuskon tunnetuin symboli risti, on kristinuskon perussymboli. Risti viittaa Jeesuksen kärsimykseen ja ristinkuolemaan. Tyhjä risti symboloi kuitenkin myös Kristuksen ylösnousemista. Ristissä symbolina korostuu kuolema ja ylösnousemus. (Koivula 2012; Lindfors 2008.) Myös pelkästään pääsiäisen viettoon liittyvillä asioilla ja pääsiäiskoristeilla on symbolisia merkityksiä. Tietämättä niitä, tai ajattelematta asiaa syvällisemmin, pääsiäiseen liitetyt pääsiäismunat, tiput, virpomisvitsat ym. jäävät vain värikkäiksi keväisiksi asioiksi ja esineiksi. Niillä on kuitenkin syvällisempi, symbolinen merkitys.

Pääsiäismuna on kristityille ylösnousemuksen vertauskuva muistuttaen Jeesuksen haudasta, jonka kuolleelta näyttävän kuoren sisältä murtautuu esiin uusi elämä. Myös nykyisin pääsiäisen aikaan suositut suklaamunat, sisällä piilevine yllätyksineen, symboloivat tätä samaa tapahtumaa. (Reinikainen 2012, 82; Kantonen 2012, 77.) Tipu puolestaan kuvaa sitä uutta elämää, joka murtautuu munankuoren sisältä esiin (Reinikainen 2012, 83). Tipu kuvaa siis ylösnoussutta Kristusta (YLE 2010). Virpominen ja virpomisvitsat liittyvät pääsiäistä edeltävään palmusunnuntaihin, jolloin Jeesus ratsasti aasilla Jerusalemiin ja ihmiset tervehtivät häntä heilutellen palmunoksia. Meillä Suomessa pajunoksat symboloivat edellä mainittuja

palmunoksia, koska ne ovat keväisin, pääsiäisen aikaan ainoa kasvi jossa on elämää. Palmusunnuntain virpomisella on tarkoitus siunata ystäviä ja tuttavuuksia. (Reinikainen 2012, 50; Häkkänen 2012, 87.) Virpoa voidaan esimerkiksi seuraavanlaisella lorulla:

”Virvon varvon vitsasella, tällä pajun oksasella. En mä sulta palkkaa vaadi, enkä velkakirjaa laadi. Jumalan siunausta sinulle” (Reinikainen 2012, 51).

6 TOIMINTAPÄIVÄN SUUNNITTELU JA TOTEUTUKSEN KUVAUS

Valitsin kristillisen päiväkodin toimintapäivän aiheeksi pääsiäisen. Tässä luvussa kerron päivän suunnittelusta ja toteutuksesta sekä arvioin toteutusta itse ja kerron saamastani palautteesta.

6.1 Toimintapäivän idea ja toteutuspaikka

Työskentelin lastenhoitajana yksityisessä kristillisessä päiväkodissa kevään 2015 ajan ja teen siellä edelleen sijaisuuksia tarvittaessa. Opinnäytetyön kirjoittamisen tullessa ajankohtaiseksi tuntui kyseinen päiväkotiluontevalta valinnalta toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamiseksi. Kristillinen päiväkotiluonteva, on yksityinen päiväkotiluonteva, joka tarjoaa kristillisiin arvoihin pohjaavaa päivähoitoa 18 lapselle. Hoidossa olevien lasten ikäkausi on tällä hetkellä 2-vuotiaasta juuri 6 -vuotta täyttäneisiin. Työntekijöitä päiväkodissa on kolme, yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Päiväkotiluonteva sijaitsee omakotitalossa rauhallisella asuinalueella metsäisen harjun laidassa.

Idea pääsiäisaiheisesta toimintapäivästä muotoutui ajatuksesta toteuttaa lapsille ja heidän vanhemmilleen osittain yhteinen toimintapäivä ja lähestyvän pääsiäisen myötä sille tarjoutui hyvät puitteet. Pääsiäisen koin myös erittäin tärkeäksi aiheeksi lasten uskontokasvatuksen näkökulmasta, koska se on kirkkovuotemme suurin ja tärkein juhla (Lempiäinen 2008, 164).

6.2 Toimintapäivän rakenteen suunnittelu

Päiväkodin toiminnan pohjautuessa kristillisiin arvoihin ovat päiväkodin lapset vanhempien ns. normaalin päiväkodin lapsiin ja vanhempiin verrattuna helpompi kohderyhmä, koska pääsiäisen tapahtumista kertovaa päivää suunnitellessa ja toteuttaessa ei tarvitse huomioida monia erilaisia uskonnollisia näkemyksiä. Tämä helpotti päivän suunnittelua ja

sain keskittyä suunnittelemaan vahvasti kristinuskoon ja kristillisiin pääsiäisperinteisiin pohjautuvaa toimintapäivää.

Ensimmäinen ajatukseni oli pääsiäisaiheinen rastipolku lapsille ja heidän vanhemmilleen. Kävin keskustelemassa päiväkodilla henkilökunnan kanssa aiheesta ja totesimme yhdessä että sen toteuttaminen onnistuu vain päiväkodin aukioloajan ja työntekijöiden työajan puitteissa. Tällöin toteutusaika jää kuitenkin aika vähäiseksi, joten päätin kasvattaa suunnitelmaani ja lisätä ohjaamaani toimintaa myös päiväkotipäivän alkupuolelle, koskien siltä osin vain päiväkodin lapsia. Päätin toteuttaa toimintapäivän päiväkodin muiden rutiinien puitteissa, koska päiväkodin lapsista osa on hyvinkin pieniä ja heille totutut rutiinit ovat vielä hyvin tärkeä asia päiväkotipäivän onnistumisen kannalta (Matilainen 2008, 23 – 24). En halunnut rikkoa rutiineja liikaa, koska tiedän että osalle päiväkodin lapsista jo se, että päivän aikana tapahtuu niin paljon erilaista, on riittävä haaste. Sain päiväkodin henkilökunnan taholta hyvin vapaat kädet suunnitella sellaisen päivän kuin halusin. Toimintapäiväksi päätimme yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa pääsiäisviikon keskiviikon.

Laadin lasten koteihin kirjeen (LIITE 1). Kirjeessä kerroin tulevasta toimintapäivästä, sen aikataulusta ja lyhyesti siitä, miksi sellaisen järjestän. Kirjeessä kutsuin vanhemmat mukaan rastipolulle. Esittelyä itsestäni en kirjeeseen laittanut, koska olen aiempien lastenhoitajasijaisuuksieni vuoksi jo tuttu lasten vanhemmille. Kirjeessä kerroin myös, että jaan rastipolun jälkeen kaikkien koteihin palautelomakkeen (LIITE 2), jonka pyysin täyttämään ja palauttamaan. Näin vanhemmat saivat siitä tiedon jo etukäteen. Kirjeet laitettiin lasten mukana koteihin noin viikkoa ennen toimintapäivää.

6.2.1 Päivän toimintatuokioiden ideointi

Päätin pitää lapsille aamulla yhden tuokion heti kun kaikki ovat saapuneet päiväkotiin ja syöneet aamupalan. Se on lapsille tuttu ajankohta tuokiolle, koska silloin kun päiväkotipäivään kuuluu jokin opetustuokio, pidetään se yleensä tuohon samaan aikaan. Siitä syystä va-

litsin itsekin opetuksellisimman tuokion tuohon hetkeen ja kokemuksen mukaan lapset ovat myös siihen aikaan vastaanottavaisimmillaan ja jaksavat keskittyä parhaiten. Tuokion jälkeen lapset saivat jatkaa henkilökunnan ohjauksessa toimintapäivää rutiinien mukaisesti ulkoillen, ruokaillen ja päiväunia nukkuen. Näin päivän perusrakenne säilyy tuttuna ja lapsilla oli ulkoillessaan myös mahdollisuus vapaaseen leikkiin, mikä on myös tärkeää (Kanninen & Sigfrids 2012, 175). Suunnittelin valmistelevani itse siinä välissä valmiiksi iltapäivän rastipolun viereiseen harjuun. Toisen toimintahetken päätin ohjata lapsille päiväunien ja välipalan jälkeen. Sen aiheeksi valitsin ohjatut yhteisleikit. Tuon tuokion jälkeen kello olisi sen verran, että ensimmäisiä lapsia alettaisiin hakea kotiin päiväkodilta ja siinä vaiheessa lapset kiertäisivät vanhempineen harjun laidassa kiemurtelevan rastipolun.

Rastipolun paikaksi valikoitui luontevasti päiväkodin pihan laidasta alkava harju, jonka päiväkodin puoleinen reuna on aluskasvillisuudeltaan harvaa ja siellä menee paljon pieniä polkuja. Päiväkodilta käydään harjussa leikkimässä säännöllisesti, joten se on ympäristönä tuttu lapsille, mutta mitään rastipolkua siellä ei ole aiemmin lapsille toteutettu. Tuntui teennäiseltä rakentaa ”polkua” sisätiloihin, kun vieressä oli luonnon omia polkuja valmiina, joiden varrelle oli selkeästi sijoitettavissa erilaisia toimintapisteitä. Luonto on myös omalla tavallaan pyhä ja metsässä tunnelma on aivan erilainen kuin esimerkiksi pihamaalle rakennetussa polussa, puhumattakaan sisätiloissa olevista toimintapisteistä. Lapset puuhastelevat mielellään metsässä, jos siihen tarjotaan mahdollisuus (Aarnio - Linnanvuori 2010, 177). Toki suunnittelussa tulee huomioida huonon sään mahdollisuus ja suunnitella toiminnot niin, että ne onnistuvat kehnommastakin säästä huolimatta.

Seuraavaksi aloin ideoida toimintatuokioiden sisältöjä ja rastipolun aktiviteetteja. Halusin päivästä toiminnoiltaan mahdollisimman monipuolisen, vaikka aihe olikin rajattu. Aamun opetukselliseen tuokioon (LIITE 3) päätin ottaa Raamatun kertomukset palmusunnuntaista aina helluntaihin saakka, jotta lapsille tulee tietoon pääsiäisen ajan tapahtumat kokonaisuudessaan, mutta tuki aika lyhyesti, jotta pienetkin jaksavat kuunnella. Halusin kertoa kertomukset niin, että Raamattu on esillä ja näin lapset yhdistävät kertomukset paremmin nimen-

omaan raamatunkertomuksiksi. (Wennermark 2004, 143.) Valmistin kuitenkin Pienten Raamatun (Rock 2004, 228 – 251) pohjalta A4-kokoiset kuvakortit (LIITE 4) joiden takana oli lyhyesti ja lapsen ymmärrettävästi kyseiseen kuvaan liittyvä teksti. Näin sain kerrottua kertomukset sujuvammin, kuin suoraan Pienten Raamatusta, jolloin kuvien näyttäminen ja tekstin lukeminen yhtä aikaa olisi ollut vaikeampaa, eikä niin miellyttävää lastenkaan kannalta. Tuokiota varten valitsin myös kaksi musiikkikappaletta, joista toinen oli Lasten virsikirjasta *Lensi maahan enkeli* (Lasten virsi 1997, 66) ja toinen *Pääsiäinen jatkoa saa*, jonka poikani on minulle opettanut. Tiesin, että ainakin ensimmäisen lapset osaavat ja päätin että laulamme sen yhteislauluna. Toisen etsin musiikkiesityksenä internetistä ja päätin että kuuntelemme sen sieltä tuokion loppuksi. Valitsin myös pääsiäisrukouksen Kotien rukouskirjasta (Kotien rukouskirja 2004, 74).

Toiseen toimintatuokioon (LIITE 5) iltapäivälle valitsin siis aiheeksi yhteisleikit. Mietin mitkä leikit voisivat liittyä pääsiäiseen tai olla muokattavissa jollakin tavalla siihen sopiviksi. Päädyin perinteiseen ja aiempien kokemuksieni mukaan pidettyyn etsintäleikkiin, jossa aluksi ohjaaja piilottaa jonkin pienen esineen huoneeseen hieman näkyville sillä aikaa kun lapset ovat oven takana odottamassa toisen ohjaajan kanssa. Lapset tulevat etsimään ja piilottaja antaa heille tarvittaessa vinkkejä mistä etsiä. Piilotettaessa esinettä on tärkeää sijoittaa se niin, ettei mihinkään tarvitse esimerkiksi kiivetä löytääkseen sen, vaan etsiminen on kaikille turvallista. Seuraavaksi se lapsi, joka esineen ensimmäisenä löytää saa piilottaa sen ja muut odottelevat taas oven takana piilotuksen ajan. Leikkiä ohjaava aikuinen jää katsomaan piilotusta ja tarvittaessa neuvomaan hyvän piilopaikan löytämisessä ja varmistamaan, että esine on löydettävissä. Valitsin tähän leikkiin, päivän aiheeseen sopivasti, piilotettavaksi pienen pörröisen tipun.

Toinen leikki, jonka leikkituokioon valitsin, oli höyhenen puhaltelu musiikin tahtiin. Tiesin, että tämä leikki, kuten tipun piilottaminen ja etsintäkin, ovat sellaisia leikkejä joihin myös päiväkodin pienimmät lapset voivat omalla tavallaan osallistua ja kokea ensimmäisessä leikissä etsimisen iloa ja toisessa nauttia ainakin musiikista, liikkeestä ja höyhenen pehmeys-

tä. Valitsin höyhenen puhaltelu-leikkiin musiikiksi klassista, vaihteleva tempoista musiikkia, jotta lapset voivat käyttää luovuuttaan höyhenen puhaltelussa.

6.2.2 Rastipolun suunnittelu ja käytännön valmistelut

Polun suunnittelun aloitin miettimällä, että mitä kaikkea haluan siihen sisällyttää. Päädyin käsittelemään rasteilla koko pääsiäisenäikää. Rastien sisällöt ideoin itse, enkä käyttänyt niissä leikki- tai toimintaoppaita apuna, koska vuosien varrella tehtyjen lastenohjaustöiden vuoksi ideat tulivat mieleeni ilman kirjoja. En ole kuitenkaan tehnyt vastaavanlaista koskaan aikaisemmin, mutta sovelsin yksittäisiä toimintatapoja ja kokosin niistä kokonaisuuden.

Päätin olla itse polun alku-/loppupisteessä ottamassa lapset ja vanhemmat vastaan, ohjeistamassa tarvittaessa, lopuksi jakamassa palautelomakkeet, kysymässä/kuuntelemassa päällimmäiset kommentit mitä polun varrella kenellekin mahdollisesti heräsi ja kiittämällä osallistumisesta. Muun osan polusta lapset saivat kiertää vanhempiansa kanssa omaan tahtiinsa yhdessä puuhastellen ja jutellen.

Ensimmäisen rastin aiheeksi valikoitui pääsiäisen tapahtumien järjestäminen oikeaan aikajärjestykseen. Tätä rastia varten valmistin kuvakortit (LIITE 6) osittain samoista Pienten Raamatun (Rock 2004, 228 – 251) kuvista joita aamun tuokiossa käytin ja päällystin ne kontaktimuovilla säänkestäviksi. Lisäsin niiden taakse, tapahtumien oikeaan aikajärjestykseen, kirjaimet joista muodostuu oikeassa aikajärjestyksessä nimi Jeesus. Näin tarkistaminen onnistuu silloinkin jos järjestys on tehtävää lasten kanssa tekeville aikuisille epäselvä. Pohdin miten toteutus onnistuu metsässä tällä rastilla ja päädyin sitomaan narun kahden puun väliin ja ripustamaan kuvat naurulle pyykkipoikien avulla, jolloin niitä olisi helppo siirrellä. Kävisin jokaisen polkua kiertävän perheen jälkeen sekoittamassa kuvat uudelleen eri järjestykseen.

Toiselle rastille askartelin kuusi pientä pääsiäisaiheista lorukorttia (LIITE 7), jotka päällystin myös kontaktimuovilla sään kestäviksi. Tämän pisteen ideoinnissa ajattelin ennen kaikkea

ryhmän pienimpiä, 2-3-vuotiaita, jotka sekä kokemukseni että teorian mukaan erityisesti pitävät loruista (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 39 - 40). Laitoin kortit pieneen sinkkiämpäriin, jonka sidon sitten kiinni puunrunkoon.

Kolmannesta rastista suunnittelin hieman liikunnallisemman. Rastilla olisi tarkoitus kerätä päivällä lapsille esittelemäni Henni-pehmokanan lähiympäristöön munimia munia ja heittää ne merkitystä paikasta kanan pesään. Täytin aiemmin keräämieni suklaamunien yllätyskotelot riisillä ja teippasin ne ympäriinsä kirkkaalla teipillä, jotta ne eivät aukea. Kanan pesäksi löysin vanhan puisen korin, johon laitoin kuusenhavuja pehmikkeeksi.

Neljännelle rastille päätin kehitellä esineiden tunnistamistehtävän. Päälystin kolme pienehköä pahvilaatikkoa metsään sopivan värisellä lahjapaperilla ja muovitin laatikot vielä kultaaltaan, jotta ne kestävät kosteutta. Leikkasin laatikoihin reiät joista sisällä olevia esineitä pääsee tunnustelemaan. Valitsin laatikoihin tunnusteltaviksi tipun, munan ja ristin. Lisäsin laatikoiden kylkiin muovitetut kortit (LIITE 8) kuvapuoli alaspäin. Korteissa oli oikean esineen kuva ja sen pääsiäiseen liittyvä symbolinen merkitys (Luumi 2002a, 37).

Viides rasti olisi kuvaruudukko-rasti, jota varten valmistin A4-kokoisia papereita, jotka olivat täynnä erilaisia kuvia (LIITE 9). Suurin osa kuvista liittyi pääsiäiseen, mutta joukossa oli joitakin muitakin kuvia. Rastilla olisi tehtävänä rastittaa yli ne kuvat, jotka eivät liity pääsiäiseen. Laitoin nämäkin paperit muovitaskuihin ja hankin kyniksi vedenkestäviä tusseja, jotka pysyivät muovissa, joten kuvat saisi rastittaa suoraan muovin päälle. Kuvaruudukot päätin laittaa metsässä ämpäriin puun juurelle.

Idea kuudenteen ja samalla viimeiseen varsinaiseen rastiin syntyi siitä ajatuksesta, että halusin lasten saavan mukaan kotiin jonkin pienen, konkreettisen muiston. Hankin kaupasta pieniä keltaisia koristetipuja, joille päätin rajata metsästä alueen narulla ja asetella sinne tiput kasvillisuuden joukkoon hieman piiloon. Tätä tipujen etsintää oli päivällä jo yhteisleikissä

hieman harjoiteltukin. Jokainen lapsi saisi etsiä yhden pikkutipun, jonka saisi sitten mukaan kotiin muistoksi rastipolulta.

Tämän viimeisen rastin jälkeen jakaisin sitten palautelomakkeet kirjekuorissa ja jokainen saisi vielä hautovan Henni-pehmokanan alta yllätyksenä itselleen pienen suklaamunan. Varmistin päiväkodilta etukäteen suklaan sopivuuden kaikille lapsille.

6.3 Pääsiäisaiheisen toimintapäivän toteutus ja omaa arviointia

Aamulla menin päiväkodille hieman ennen sovittua ensimmäisen toimintatuokion alkamisajankohtaa. Päiväkodissa hoidossa olevat lapset ovat minulle aiemman työjaksoni vuoksi tuttuja, mutta ennen toimintapäivää emme olleet tavanneet vähään aikaan. Osa lapsista oli vielä aamupalalla ja osa jo leikkimässä, joten kiertelin lasten luona. Toivottelin jokaiselle henkilökohtaisesti hyvät huomenet ja vaihdoin muutaman sanan. Koen että lapsiryhmässä jokaisen huomioiminen yksilöllisesti, edes pienen hetken ajan, on arvokasta. Teoriaa lukiesani ajatukseni sai vahvistusta (Kanninen & Sigfrids 2012, 163 – 164). Yleensä osa lapsista haakeutuu aikuisen seuraan helpommin, kun taas osa katselee ujon näköisenä hieman sivumalta. Pyrin aina huomioimaan myös hiljaisimmat lapset, kunnioittaen kuitenkin sitä, että osa tarvitsee ympärilleen enemmän tilaa ja rauhaa. Olen oppinut päiväkodilla työskennellessäni jo tietämään, kuka haluaisi jutella ja istua ehkä sylissäkin hetken, mutta ei ujoutensa vuoksi tuo itseään tykö. Hiljaisempien tarkkailijoidenkin huomioiminen jollain tavalla on erittäin tärkeää, koska usein ryhmissä huomion saavat helpoimmin paljon äänessä ja esillä olevat lapset, vaikka jokaisella on oikeus tulla kuulluksi ja hyväksytyksi omana itsenään (Kangasmaa ym. 2008, 40 - 41).

Kaikkien lasten saavuttua hoitoon, pyysin lapset istumaan päiväkodin toimintahuoneen lattialle maton päälle, paikalle jossa päiväkodin yhteiset luku- ja opetustuokioiden yleensäkin tapahtuvat. Aluksi kerroin lapsille, että minulla on vieras mukana. Nostin mukana olleesta kassista esiin keltaisen pehmokanan, joka on oikeasti hattu. Kerroin lapsille kanan olevan

Henni ja sen tykkäävän kovasti istua pääni päällä. Tämä huvitti lapsia ja sain heidän huomionsa täysin. Tutustuttuamme hetken aikaa Henniin ja kerrottuani, että lapset tapaavat Hennin iltapäivällä myös rastipolulla, aloin kysellä lapsilta edellisenä sunnuntaina olleesta palmusunnuntaista, johdatellen lapsia näin päivän aiheeseen. Kysyin kuinka moni oli käynyt virpomassa ja koristellut oksia. Vastausten jälkeen kysyin tietävätkö lapset miksi palmusunnuntaina on tapana käydä virpomassa. Osa lapsista tiesi. Keskustelimme virpomisesta hieman ja selitin vielä kaikille mikä on palmusunnuntain virpomisen kristillinen tausta. Keskustelu ohjautui näin sulavasti lasten omien kokemusten kautta aamun tuokion aiheeseen, eli Raamatun pääsiäiskertomuksiin. Keskustelulla on suuri merkitys oppimiselle ja sen avulla voi tukea lasta opetettavan asian ymmärtämisessä (Luomaniemi, Lepola & Salmela 2010, 6 – 7).

Keskustelun jälkeen kerroin kuvien ja tekstin avulla raamatunkertomukset palmusunnuntaista helluntaihin, minkä jälkeen taas keskustelimme hieman mieleen tulleista asioista ja kysymyksistä. Paljon kysymyksiä ei kirvonnut, minkä ajattelen johtuvan siitä, että kertomukset olivat lapsille jo ennestään ainakin osittain tuttuja, koska he kaikki ovat uskonnollisista kodeista. Lapset kuitenkin kuuntelivat kertomukset mielenkiinnolla, hiljaa ja rauhassa, joten näin heistä kiinnostuksen aiheeseen ja kertomusten pituus oli hetkeen sopiva. Tämä jälkeen laitoimme Henni-kanan takaisin kassiini nukkumaan, jotta se jaksaa iltapäivän rastipolulla olla touhuissa mukana. Sen jälkeen lauloimme Lensi maahan enkeli virren, kuten olin suunnitellut ja lapset osasivat sen hyvin. Pääsiäisrukouksen jälkeen kuuntelimme vielä suunnitellusti laulun Pääsiäinen jatkua saa, mikä oli ilokseni osalle lapsista ennestään tuttu ja he lauloivat mukana. Mielestäni tuokio onnistui hyvin. Kaikki jaksoivat keskittyä ja pysyä asiassa.

Tuokion jälkeen lapset lähtivät omiin puuhiinsa ulkoilemaan ja sen jälkeen ruokailun kautta ansaituille päiväunille. Minä lähdin järjestelemään rastipolkua metsään. Valitsin sopivat puut polkujen varrelta, joihin kiinnitin ohjeistuslaput (LIITE 10) ja merkitsin reitin askartelemillani värikkäillä kartonkisilla pääsiäismunilla, jotka sidoin puunrunkoihin narulla kiinni. Valmistelin jokaisen rastin valmiiksi ja tarkistin polun turvallisuuden keräämällä polulta ja

se läheisyydestä pois kaikki terävät kepit ja kivet, joihin pienet lapset voisivat loukata itsensä. Saatuaani kaiken valmiiksi alkoi sataa lunta ja olin tyytyväinen että olin valmisteluvaiheessa käyttänyt paljon aikaa, vaivaa ja kontaktimuovia suojatakseni materiaalit kosteudelta. Sain polun tehtyä sellaiseksi, kuin olin suunnitellutkin, joten olin tyytyväinen vaikka alkanut lumisade hieman harmitti.

Iltapäivällä palasin päiväkodille ja kaikkien lasten saatua välipalan syödyksi aloitimme leikkituokion. Lapset olivat innoissaan tipusta, joka minulla oli mukana piilotettavaksi. Tipu oli sellainen, joka liikkuu kun sitä kiertää avaimella. Esittelin piilotettavan tipun olevan Hennin poikanen, nimeltään Tipunen. Tutustuimme tipuun niin, että lapset istuivat lattialla piirissä ja asetin tipun hyppelemään piirin keskelle. Hyppelyä jonkin aikaa seurailtuamme aloitimme piilotusleikin. Lapset olivat hyvin leikissä mukana ja ihan pienimmätkin etsivät tipua innoissaan sänkyjen alta. Kun joissakin lapsissa alkoi näkyä kyllästymisen merkkejä vaihdoin leikin toiseen, höyhenen puhalteluun musiikin tahdissa. Siihen lapset lähtivät taas mukaan uudella innolla ja ilolla. Koin että leikkivalinnat olivat onnistuneet ja sopivat koko ryhmälle, ikäeroista huolimatta. Leikkien jälkeen lapset jatkoivat omatoimisia vapaita leikkejään ja pian ensimmäistä lasta tultiinkin jo hakemaan kotiin. Siirryin ulos odottelemaan häntä äiteineen kiertämään rastipolkua.

Lapsia haettiin hoidosta tasaiseen tahtiin ja ruuhkilta rasteilla vältyttiin, kun kaikki tulivat hieman eri aikoihin polulle. Se, että kaikki kiersivät polun lapsen lähtiessä kotiin aivan normaalin hakuajan mukaan, oli toimiva ratkaisu, koska jokainen sai kiertää polun rauhassa omaan tahtiinsa ilman, että rasteille tarvitsi jonottaa. Olin ilahtunut siitä innosta ja osallisuudesta, jolla vanhemmat osallistuivat lasten kanssa polulle. Suurimmalla osalla lapsista hakijana oli vain toinen vanhemmista, mikä on työaikojen vuoksi täysin ymmärrettävää, mutta jokaisen lapsen vanhempi/vanhemmat olivat mukana todella hyvällä asenteella. Jokaisen 2-vuotiaankin vanhemmat kiersivät lapsensa kanssa koko polun, vaikka osa tehtävistä oli vielä hieman haastavia pienille lapsille. Pysin kuitenkin huomioimaan tehtävien sovellettavuuden iän mukaan. Vanhemmat naureskelivat ja pähkäilivät eniten pääsiäisen tapahtumien

aikajärjestykseen sijoittamisen kanssa, se oli yllättävän haastavaa heille itselleen. Polulta lähti koteihin kiitteleviä, hymyileviä aikuisia ja lapsia, joilla oli pikkutipu arvostavasti rukkasen peittämällä kämmenellä. Itsellenikin jäi päivästä oikein hyvä mieli.

Kehitystehtävänäni oli pohtia ja selvittää millaisin toiminnallisoin menetelmin opettaa päiväkodin lapsille pääsiäisestä ja kuinka toteuttaa toimintapäivä eri-ikäiset osallistujat tasapuolisesti huomioiden? Näiden kehitystehtävien osalta koin päivän onnistuneen hyvin. Päivä oli mielestäni monipuolinen ja hyödynsin sen toteutuksessa monia erilaisia lapsia kiinnostavia toimintatapoja, kuten leikkiä, musiikkia, tarinan kerrontaa, liikuntaa, loruja ym. jotka myös teoriaosuus vahvisti lasten elämään keskeisesti kuuluviksi. Ikäjakama tuli mielestäni huomioiduksi toiminnassa myös riittävän hyvin ja tämän mielikuvani vahvisti myös vanhemmilta palautelomakkeiden kautta saamani palaute.

Kävin vielä seuraavana päivänä päiväkodilla juttelemassa lasten kanssa toimintapäivästä pienissä ryhmissä ja sain palautelomakkeet täytettyinä takaisin jokaisesta kodista. Kaikki vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, miten eri-ikäiset oli huomioitu. Myös kaikki muu palaute oli vain ja ainoastaan positiivista. Kaikkien vanhempien mielestä rasteja oli sopiva määrä ja vanhemmat kiittivät mukavasta rastipolusta, sekä koko toimintapäivästä, joka oli ollut lapsille mieluisa. Yhtä perhettä lukuun ottamatta kaikki ilmoittivat palautteessa uskovansa lapsensa oppineen toimintapäivän ansiosta jotakin uutta pääsiäisestä ja se perhe joka oli vastannut kysymykseen "ei", perusteli vastauksensa sillä, että he ovat kotona käsitelleet aihetta niin paljon, että se on lapsille hyvin tuttu. Vanhempien mieleen rastipolulta oli jäänyt parhaiten pääsiäisen tapahtumien aikajärjestykseen laittaminen, minkä huomionkin jo rastipolulla kuten aiemmin mainitsin. Vanhemmat olivat yllättyneet tehtävän haastavuudesta itselleen. Lapset olivat pitäneet eniten munien heittelystä koriin ja tipun etsimisestä ja kotiin saamisesta, sekä siitä kun kotiin lähtiessä sai pienen suklaamunan. Päivän toimintatuokioista parhaiten lasten mieliin oli jäänyt hyppelevä tipu. Lapset kertoivat juttellessamme, että olivat pitäneet toimintapäivässä "ihan kaikesta" ja pyysivät minua tuomaan Henni-kanan poikasen, hyppelevän Tipusen taas pian vierailulle päiväkotiin. Koin onnistuneeni käytännöntoteutuk-

sessä, koska toteuttamaani toimintaan osallistuneet lapset ja vanhemmat olivat toimintapäivään hyvin tyytyväisiä.

7 POHDINTA

Työni tavoitteena oli opettaa pääsiäisenajan tapahtumia toiminnallisten menetelmien avulla kristillisen päiväkodin 2 – 6-vuotialle lapsille, sekä järjestää yhteistä tekemistä toiminnallisen rastipolun avulla lapsille ja heidän vanhemmilleen. Kehitystehtävinä työssäni olivat kysymykset millaisin toiminnallisilla menetelmin opettaa päiväkodin lapsille pääsiäisestä ja kuinka toteuttaa toimintapäivä eri-ikäiset osallistujat tasapuolisesti huomioiden?

Saavutin sekä työni tavoitteet että kehitystehtävät mielestäni hyvin. Kaikki lapset pystyivät osallistumaan kaikkiin päivän toimintatuokioihin ja aktiviteetteihin. Lapset osallistuivat niihin myös hyvillä mielin ja keskittyneesti, mikä kertoo siitä, että toiminta oli kiinnostavaa, jolloin siinä yleensä on lapselle jotain uutta tai ainakin mieluista, olematta kuitenkaan liian haastavaa lapsen kehitystasoon nähden. Lapsi ei jaksakaan yleensä pitkään keskittyä jos tekeminen tai aihe ei miellytä, jos tekeminen on liian helppoa, liian haasteellista ymmärtää tai vaikeaa suorittaa. Aikuiset viihtyivät myös hyvin toimintapäivän rastipolku-osuudella ja myös he löysivät rastien aktiviteeteista jotain itselleen haasteellista ja mukavaa. Palautteen perusteella kaikki olivat hyvin tyytyväisiä ja lähes kaikki uskoivat lapsensa oppineen jotain uutta pääsiäisestä toimintapäivän ansioista, joten katson että molemmat kehitystehtävät täyttyivät hyvin.

Päätin helmikuussa että haluan saada opintoni pikaisesti päätökseen. Tein siis opinnäytetyönikin erittäin lyhyessä ajassa ja se aiheutti omat haasteensa. Koko opinnäytetyöprosessiin oli aikaa vain noin 1,5 kuukautta ja siitä vain noin viikko aikaa toimintapäivän suunnitteluun. Jos aikaa olisi ollut enemmän käytettävissä suunnitteluvaiheeseen, olisin pyrkinyt lisäämään enemmän elämyksellisiä elementtejä myös päivän aikana lapsille järjestämiini toimintatuokioihin. Nyt jouduin rajaamaan hieman ja keskityin enemmän iltapäivän rastipolkuun ja sen toteuttamiseen mahdollisimman monipuolisilla menetelmin. Siihenkin olisi voinut lisätä vielä enemmän elämyksellisyyttä, mutta aika oli rajallinen myös polun suunnittelussa.

Opinnäytetyöni aihe oli minulle mieluinen ja siihen liittyvät teoria-aiheet myös mielenkiintoisia. Pidin opinnäytetyöni ”maanläheisyydestä”. Olen hyvin käytännönläheinen ihminen, joten toiminnallinen opinnäytetyö sopi minulle hyvin ja teoriakin oli pääosin käytännönläheistä, arkielämään vahvasti linkittyvää asiaa. Jännitin kovasti etukäteen opinnäytetyön kirjoitusprosessia ja ajattelin opintojeni aikana välillä jopa, etten selviä opinnäytetyöstä kun se ajankohtaiseksi tulee. Tässä nyt kuitenkin ollaan, toiminnallinen osuus tehtynä ja kirjallinen työkin kohta valmiina. Kirjoitusprosessi ei tuntunutkaan niin ylitsepäsemättömältä kuin olin kuvitellut ja siihen vaikutti paljon nimenomaan työn käytännönläheisyys ja osittainen toiminnallisuus. Työ tuntui näin enemmän ”omalta” kuin tutkimuslähtöinen opinnäytetyö olisi tuntunut. Sain myös prosessin aikana valtavan hyvin tukea oppilaitokseni opinto-ohjaajalta ja opinnäytetyöni ohjaajalta. Ilman heidän tukeaan ja ohjaustaan kirjoitusprosessi ei olisi edennyt niin sujuvasti ja nopeasti.

Teoriaosuuteen löytyi melko helposti lähdekirjallisuutta, vaikkakin osassa käsiteltiin samaa asiaa. Aihekokonaisuudet olivat selkeitä, vaikkakin aika laajoja, mutta pyrin tuomaan tekstissäni esille teemojen pääkohdat. Teoriaosuudesta mieleeni jäi erityisesti se, kuinka tärkeää varhainen vuorovaikutus on lapselle ja hänen kehitykselleen. Olen kyllä asiasta aiemminkin ollut jonkin verran tietoinen, mutta teorian avulla mielikuvani ja käsitykset vahvistuivat ja syventyivät. Minua alkoi surettaa ajatus siitä, että aina silloin tällöin joku viaton lapsi tahtomattaan syntyy perheeseen, jossa hänelle ei ole tarjolla läheistä vuorovaikutussuhdetta vanhempiinsa ensimmäisen elinvuotensa aikana, minkä vuoksi lapsi menettää jotain loppuelämänsä kannalta erittäin merkityksellistä. Joitakin asioita voidaan korjata vielä lapsen myöhemmissä kehitysvaiheissa, mutta kokonaisuutena elämän ensimmäinen vuosi on ainutlaatuisen arvokas ja sitä tulisi vaalia.

Kuten työni johdannossa mainitsin, toivon että toimintapäivää varten valmistamastani, liitteistä löytyvästä materiaalista on hyötyä muillekin jotka järjestävät vastaavanlaista toimintapäivää tai rastipolkua. Rastipolun aktiviteetit ovat helposti muokattavissa myös muihin kuin pääsiäisen aiheisiin liittyviksi.

LÄHTEET

- Aarnio – Linnanvuori, E. 2010. Lapsen suhde luontoon. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki. Jo iso, vielä pieni. Helsinki: Lasten Keskus / LK – kirjat, 176 – 190.
- Fowler, J. 1983. Faith Development and Pastoral Care. Philadelphia: Fortress Press.
- Haapsalo, T. 2012. Pääsiäisen perinne ja helluntaiaika päivähoiton varhaiskasvatuksessa. Teoksessa M. Häkkänen, M. Kantonen & V. Koivula (toim.) Laskiaisesta pääsiäisen iloon. Kristillinen juhlakulttuuri varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Helsinki: Suomen Lähetysseura, 89 – 96.
- Halme, L. 2010. Lapsen parhaaksi. Uskontokasvatus kokonaisvaltaisen ihmiskuvan valossa. Helsinki: Lasten Keskus.
- Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Helsinki: Stakes. Saatavissa: on <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201210089363> Viitattu: 22.04.2016.
- Häkkänen, M. 2012. Vitsa sulle, palkka mulle – virpominen varhaiskasvatuksessa. Teoksessa M. Häkkänen, M. Kantonen & V. Koivula (toim.) Laskiaisesta pääsiäisen iloon. Kristillinen juhlakulttuuri varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Helsinki: Suomen Lähetysseura, 83 - 88.
- Ijäs, K. 2009. Arvot asuvat kotona. Ajatuksia perhearvoista. Helsinki: Kirjapaja.
- Jokela, E. 2010. Lapsen usko. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki. Jo iso, vielä pieni. Helsinki: Lasten Keskus / LK – kirjat, 235 - 247.
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto (JHL). 2016. Varhaiskasvatuslain uudistus, vaihe 1. Saatavissa: http://www.jhl.fi/portal/fi/tyoelama/ammattialatoiminta/varhaiskasvatus/uudistuva_varhaiskasvatuslaki/ Viitattu 22.04.2016.
- Kangasmaa, T., Petäjä, H. & Vuorelma, P. 2008. Vasun pedagogiikka. Teoksessa T. Kangasmaa, H. Petäjä & P. Vuorelma (toim.) Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus, 34 - 61.
- Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS - kustannus.
- Kantonen, M. 2012. Pääsiäisajan ruokaperinteestä. Teoksessa M. Häkkänen, M. Kantonen & V. Koivula (toim.) Laskiaisesta pääsiäisen iloon. Kristillinen juhlakulttuuri varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Helsinki: Suomen Lähetysseura, 64 - 80.

- Kettunen, R. 2009. Opeta ainakin nämä. Kotimaa-lehden Suola-julkaisu 1.
- Kinnunen, S. 2011. Lapsen usko. Kuinka tukea lapsen hengellistä kasvua? Helsinki: Uusi Tie.
- Koivula, V. 2012. Tuhkakeskiviikosta Helluntaihin – kristilliset symbolit. Teoksessa M. Häkkinen, M. Kantonen & V. Koivula (toim.) Laskiaisesta pääsiäisen iloon. Kristillinen juhlakulttuuri varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Helsinki: Suomen Lähetysseura, 43 - 63.
- Kotien rukouskirja. 2004. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja. 2008. Orivesi: Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/Kirkkohallitus.
- Lasten virsi. 1997. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Lempiäinen, P. 2008. Pyhät ajat. 6. uudistettu painos. Helsinki: Gummerus.
- Lindfors, H. 2008. Perinne elämäksi. Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus / LK – kirjat, 255 – 282.
- Luomaniemi, K., Lepola, J. & Salmela, T. 2010. Tarinoiden lukeminen lasten ymmärtämis- ja oppimisvalmiuksien tukena. Teoksessa R. Korhonen, M-L. Rönkkö & J. Aerila (toim.) Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Turku: Opettajankoulutuslaitos, 1 – 16.
- Luumi, P. 2002a. Esteettis – uskonnollinen kasvatus. Teoksessa S. Saarinen (toim.) Kaikille tilaa riittää. Päivähoidon uskontokasvatus. Helsinki: Lasten Keskus, 36 - 42.
- Luumi, P. 2002b. Kertomuksen ja kertominen uskontokasvatuksessa. Teoksessa S. Saarinen (toim.) Kaikille tilaa riittää. Päivähoidon uskontokasvatus. Helsinki: Lasten Keskus, 43 - 47.
- Matilainen, T. 2008. Lapsi elää rutiineista. Helppo ja hyvä arki. Jyväskylä: Gummerus Kustannus Oy.
- Mattila, K-P. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Muhonen, M. & Tirri, K. 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus / LK – kirjat, 63 - 82.
- Muhonen, M. 2005. Usko, rakkaus ja ammatillisuus. Lastenohjaajaopiskelijoiden käsityksiä kristillisestä kasvatuksesta. Uskonnonpedagogiikan pro gradu-tutkielma. Käytännöllisen teologian laitos. Helsingin yliopisto.
- Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

- Opetushallitus. 2014. Päivähoitolakia päivitetään varhaiskasvatuslaiksi. Saatavissa: http://www.oph.fi/ajankohtaista/verkkouutiset/101/0/paivahoitolakia_paivitetaan_varhaiskasvatuslaiksi?language=fi Viitattu 16.04.2016.
- Petäjä, H. 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Lasten Keskus / LK – kirjat, 121 - 130.
- Pruuki, L. 2010. Hengellinen lapsi. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki. Jo iso, vielä pieni. Helsinki: Lasten Keskus / LK – kirjat, 222 - 234.
- Reinikainen, S. 2012. Ihme pääsiäinen. Helsinki: Lasten Keskus.
- Rock, L. 2004. Pienten Raamattu. Helsinki: Lasten Keskus.
- Saarinen, S. 2002. Uskontokasvatuksen arkea ja juhlaa. Teoksessa S. Saarinen (toim.) Kaikille tilaa riittää. Päivähoidon uskontokasvatus. Helsinki: Lasten Keskus, 10 - 16.
- Salo, S. 2012. Emotionaalisen saatavilla olon lisääminen päivähoidossa. Teoksessa K. Kanninen & A. Sigfrids (toim.) Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS - kustannus, 91 – 102.
- Tirri, K. 2002. Lapsen uskon maailma ja sen kohtaaminen. Teoksessa S. Saarinen (toim.) Kaikille tilaa riittää. Päivähoidon uskontokasvatus. Helsinki: Lasten Keskus, 17 – 27.
- Wennermark, P-L. 2004. Raamattu lapsityössä. Teoksessa L. Heinonen, J. Luodeslampi & L. Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 135–150.
- YLE. 2010. Pääsiäisen symbolit kertovat uudesta elämästä. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/paasiaisen_symbolit_kertovat_uudesta_elamasta/5538460 Viitattu 16.04.2016.

PÄÄSIÄISAIHEINEN RASTIPOLKU

päiväkodin piha-alueen lähetyvillä

ensi viikon keskiviikkona 23.3 kello 15 – 16.30

Teen toiminnallista opinnäytetyötä Yhteisöpedagogi-opintoihini ja sen toiminnallisena osuutena järjestän päiväkodin piha-alueen lähetyvillä,

ensi viikon keskiviikkona 23.3 pääsiäisaiheisen toimintapäivän.

Päivän muut tuokiot ovat lapsille päiväkotipäivän aikana, mutta **kutsun teidät**

vanhemmat mukaan ulkona olevalle rastipolulle! Voitte kiertää polun

lapsenne/lastenne kanssa, kun tulette hoidosta hakemaan,

kuitenkin **kello 15 – 16.30 välisenä aikana.**

(Polun kiertäminen kestää korkeintaan puoli tuntia.)

Toivottavasti jokainen pääsee osallistumaan tuolloin! 😊

Polun jälkeen jaan teille kotiin pienen palautelomakkeen, jonka toivon teidän täyttävän ja palauttavan päiväkodille seuraavana päivänä. Lapsilta käyn keräämässä palautteen seuraavana päivänä päiväkodilla. Palaute on opinnäytetyöni kannalta tärkeä, joten toivottavasti täytätte ja palautatte sen.

Aurinkoista pääsiäisenodotusta!

Iloisin terveisin **Tiia**

Mikä rastipolulla jäi parhaiten mieleen? Miksi?

Mikä rastipolulla oli mukavinta? Miksi?

Oliko rastipolulla jotain mistä ette pitäneet? Jos oli, niin mitä se oli ja miksi ette pitäneet siitä?

Oliko rasteja mielestänne sopiva määrä

- kyllä
- ei, olisimme kaivanneet lisää rasteja
- ei, vähemmän rasteja olisi riittänyt

Uskotteko että lapsenne oppi / oppivat jotakin uutta pääsiäisestä toimintapäivän ansiosta?

- kyllä
- ei

Oliko eri-ikäiset lapset huomioitu rasteissa riittävän hyvin?

- kyllä
- ei

Jos vastasitte ”ei”, mitä muutosta olisitte kaivanneet?

Mitä mieltä lapsenne oli / olivat koko toimintapäivästä?

Jos sinulla on jotain palautetta, mitä en kysynyt aiemmissa kysymyksissä, voit kirjoittaa sen tähän ja jatkaa tarvittaessa paperin kääntöpuolelle.

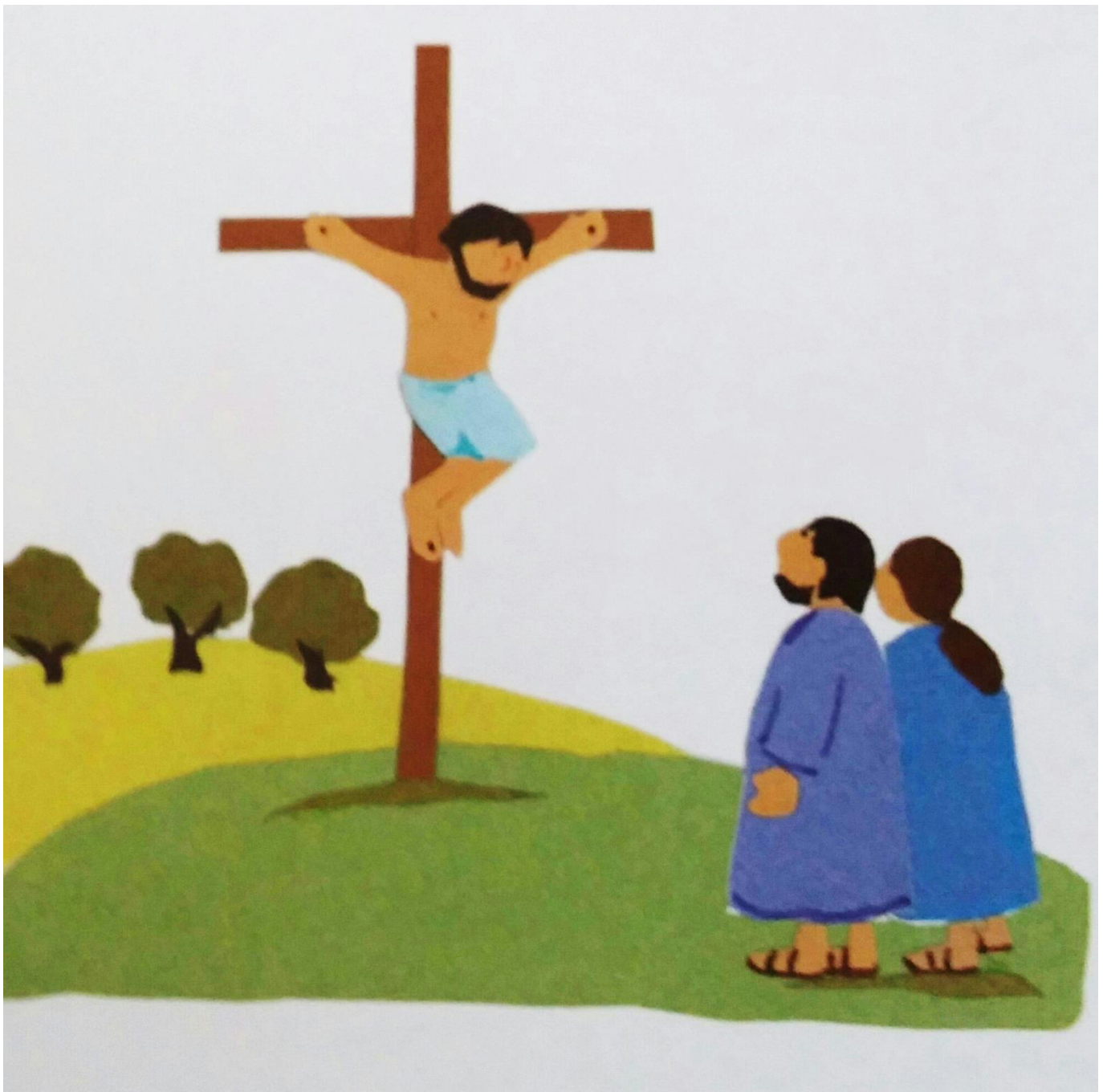
Opetukselliseen tuokioon tarvittavat tarvikkeet:

- Pienten Raamattu
- Kuvakortit Raamatun kertomuksista
- Lasten virsikirja
- Kotien rukouskirja
- Soitin, jolla kuunnella musiikki cd:ltä tai internetistä

- Oli keväinen päivä tiellä, joka vei Jerusalemiin.
 - Paljon ihmisiä oli menossa pääsiäisjuhille temppeliin.
 - Jeesuskin tuli. Hän ratsasti aasilla.
 - Ihmiset tervehtivät häntä kuin kuningasta.
 - He heiluttelivat palmunoksia ja hurrasivat.
 - ”Nyt alkaa uusi aika. Jeesus tekee koko maailmasta paremman”, ihmiset sanoivat.
-
- Päästyään Jerusalemiin Jeesus meni temppeliin.
 - Se oli kuin markkinapaikka. Siellä myytiin tavaraa, jota ihmiset tarvitsivat juhlilla.
 - Jeesus näki, että ihmisten piti maksaa liikaa. Se suututti Jeesusta.
 - ”Kuinka uskallatte!” hän huusi temppelin vartijoille.
 - ”Tämän temppelin pitäisi olla paikka, missä rukoillaan, eikä paikka, jossa ihmisiä huijataan”, Jeesus sanoi.
-
- Temppelin vartijat tulivat vihaisiksi.
 - ”Otetaan Jeesus kiinni”, vartijat kuiskuttivat. He alkoivat suunnitella.

- Muutamia päiviä myöhemmin Jeesus söi ystävineen juhlaillallista.
 - Hän varoitti tulevasta raskaasta ajasta.
 - Hän käski heitä rakastamaan aina toisiaan.
 - Hän jakoi leivän ja viinin heidän kanssaan.
 - Hän käski heitä aina jakamaan leivän ja viinin ja muistamaan häntä sillä tavalla.
-
- Sitten Jeesus lähti ulos hiljaiseen paikkaan rukoilemaan.
 - Hän sanoi: ”Isä, en tahtoisi tätä raskasta tehtävää, mutta teen mitä tahdot.”
-
- Eräs Jeesuksen ystävästä oli mukana Jeesuksen vangitsemissuunnitelmassa.
 - Hän toi sotilaita, jotka veivät Jeesuksen pois.
-
- Seuraavana päivänä Jeesus tuomittiin kuolemaan ja naulattiin ristipuulle.
 - Illalla muutamat ystävät tulivat viemään hänen ruumiinsa hautaan.

- ”Nyt ei Jeesus voi enää tehdä maailmasta parempaa paikkaa”, ystävät itkivät.
- Oli viikon lepopäivä. Jeesuksen ystävät surivat, sillä Jeesus oli kuollut.
- Jotkut sanoivat: ”Meidän täytyy piiloutua. Joudumme vaikeuksiin, koska olimme hänen ystäviään.”
- ”Mutta me lähdemme haudalle jättämään jäähyväiset”, naiset sanoivat.
- Varhain seuraavana aamuna naiset lähtivät haudalle. He hämmästyivät, sillä hauta oli avoinna.
- Siellä oli kaksi enkeliä loistavissa, valkeissa vaatteissa. He sanoivat: ”Jeesus ei ole täällä. Hän elää.”
- Naiset juoksivat kertomaan muille, mutta kukaan ei oikein uskonut heitä.

- Illalla pari Jeesuksen ystävää kulki Jerusalemissa kotiin päin.
 - Eräs mies kulki heidän kanssaan yhtä matkaa. He juttelivat Jeesuksesta.
 - ”Jää luoksemme”, ystävykset sanoivat, kun he lähestyivät kotia.
 - Ennen ateriaa mies rukoili ruokarukouksen ja taittoi sitten leivästä palan jakaakseen sen.
 - Ystävykset ällistyivät. Mies oli Jeesus.
-
- Toisetkin ystävät näkivät Jeesuksen. Hän söi heidänkin kanssaan.
 - Hän auttoi ymmärtämään, että Jumala on ihmisten tukena, kun ihmisillä on vaikeaa, ja että Jumala voi tehdä kaiken hyväksi.
 - Jeesus antoi ystävilleen tehtävän: ”Kertokaa tämä uutinen kaikille”.
-
- Pian sen jälkeen Jeesus meni taivaaseen.

- Mutta Jumala antoi hänen ystävilleen avun, jota he tarvitsivat.
- Heistä tuli äkkiä rohkeita. He tiesivät, mitä sanoa.
- He alkoivat puhua kaikille, jotka kuuntelivat.
- He selittivät että: ” Jeesus tuli Jumalan luota kertomaan, kuinka paljon Jumala rakastaa meitä. Ihmiset yrittivät estää Jeesusta, mutta epäonnistuivat.

Jeesus elää! Hän näytti, että hänen sanomansa on totta.

Jumala tahtoo, että jokainen luopuu pahasta ja palaa kotiin.

Jeesus kuoli ristillä ja nousi kuolleista, jotta me ihmiset saamme pahat tekemme anteeksi.

Jumala ottaa meidät kaikki vastaan ystävinä.

Se koskee jokaista kaikkialla maailmassa, kaikkina aikoina.”

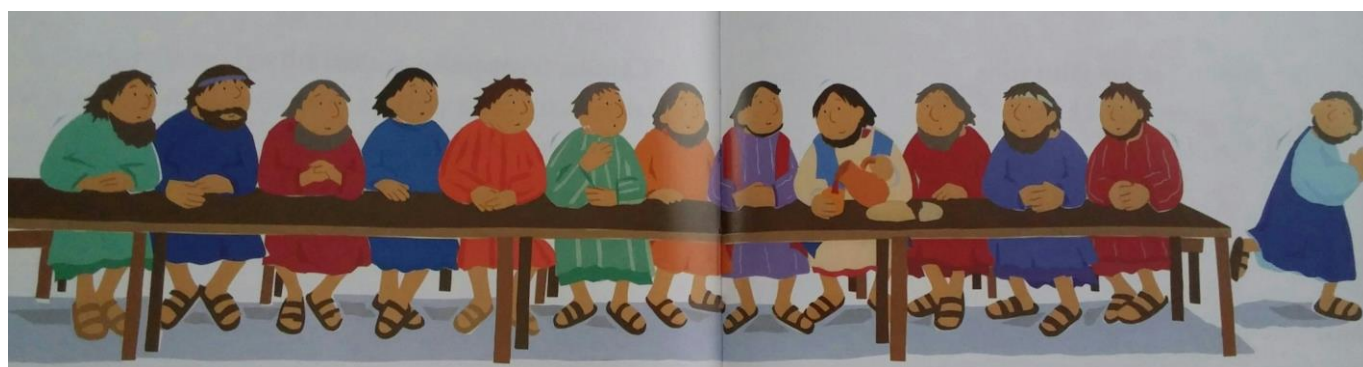
- Ilosanoma on levinnyt siitä lähtien kaikkialle maailmaan.

Leikkituokioon tarvittavat tarvikkeet:

- Tipu, tai muu piilotettava esine
- Höyhen jokaiselle osallistujalle (varaa mukaan myös muutama ylimääräinen höyhen, jos jokunen höyhen joutuu hukkaan puhallellessa)
- Soitin, jolla kuunnella musiikki cd:ltä tai internetistä

Palmusunnuntai, jolloin Jeesus ratsasti aasilla Jerusalemiin

Jeesus viimeisellä aterialla opetuslastensa kanssa

Pitkäperjantai, jolloin Jeesus kuoli ristillä

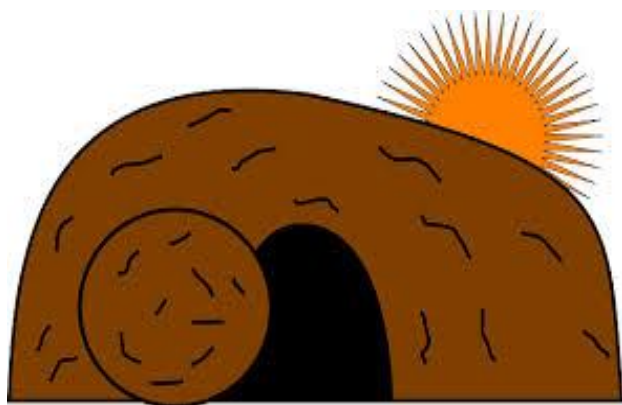
Tyhjä hauta - Jeesus oli noussut kuolleista

Jeesus ilmestyi vielä ihmisille ennen taivaaseen astumistaan

Jeesus nousi ylös taivaaseen

**Lensi maahan enkeli,
joutuisampi tuulta.
Suuren kiven vieritti
hän syrjään haudan suulta.
Kivelle hän istahti,
puhui iloisesti:
Jeesus nousi haudastaan
ja elää ikuisesti.**

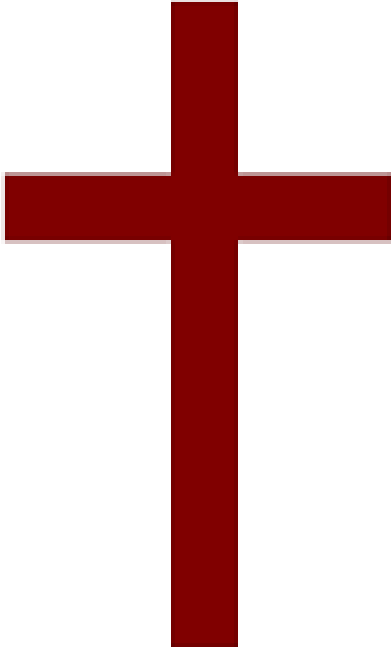
**Pajunkissa valkoinen,
kananpoika keltainen
iloiseksi mielen saa,
pääsiäistä ennustaa.**

**Pääsiäisen onnenhiput,
puput, munat, ruohot, tiput.
Mielen valtaa ajatus jalo,
kun kukkii tulppaanit, narsissit
ja auringon valo.**

**Kananpoika keltainen,
untuvainen herttainen
pikkuvarpain piipertää,
emon suojaan vielä jää.**

**Vihreänä ruohotupsu lautaselta ponnistaa,
vaikka ruskeana vielä ulkona on kaikki maa.
Auringolla hallussaan on kirjo koko paletin.
Pääsiäisen värit kaikki loihti Luoja sivellin.**

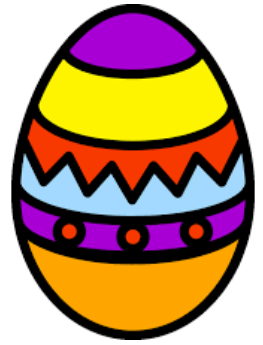
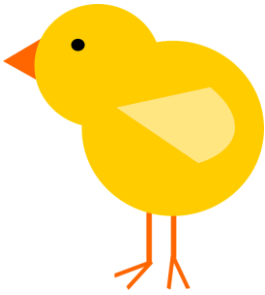
**Virvon varvon vitsasella,
kosken kevät-pajusella,
terveyttä toivottelen,
siunausta siivittelen,
onnea oksalla tällä.**

Tyhjä risti on toivon symboli,
sillä se muistuttaa
Jeesuksen ylösnousemuksesta ja
taivaaseen astumisesta.

Tipu on haudasta nousevan
Jeesuksen vertauskuva.

Muna on vertauskuva ikuisesta
elämästä ja
ylösnousemuksesta.
Munan kuori kuvastaa
Jeesuksen hautaa,
jonka läpi elämä murtautuu.

JÄRJESTÄKÄÄ PÄÄSIÄISEN
TAPAHTUMISTA KERTO VAT
KUVAT OIKEAAN
AIKAJÄRJESTYKSEEN. 😊

KUN JÄRJESTYS ON OIKEA, KUVIEN
TAKAA LÖYTYVISTÄ KIRJAIMISTA
MUODOSTUU ERÄS TÄRKEÄ NIMI. 😊

HUP SIS!

HENNI - KANA ON MUNINUT HASSUJA
MUNIA YMPÄRIINSÄ.

AUTTAKAA HENNI - KANAA
KERÄÄMÄÄN NE.

HEITELKÄÄ MUNAT YKSI KERRALLAAN
PESÄÄN!

KIITOS AVUSTA! 😊

OTTAKAA PIENESTÄ
ÄMPÄRISTÄ PÄÄSIÄISAIHEISIA
LORUKORTTEJA YKSI KER-
RALLAAN JA LUKEKAA
ÄÄNEEN. 😊

JOKAISessa LAATIKOSSA ON PIILOSSA
YKSI PÄÄSIÄISEEN LIITTYVÄ ASIA.

LAITAKAA KÄSI VAROVASTI REIÄSTÄ
LAATIKON SISÄLLE JA TUNNUSTELKAA
SILMÄT KIINNI MIKÄ SIELLÄ ON. 😊

LOPUKSI VOITTE TARKISTAA LAATIKON
KYLJESSÄ OLEVASTA LAPUSTA OSUIKO
ARVAUKSENNE OIKEAAN JA LUKEA
SELITYKSEN ESINEEN MERKITYKSESTÄ
PÄÄSIÄISEN VIETOSSA.

OTTAKAA YKSI MUOVITASKUSSA OLEVA
KUVA-ARKKI JA LAITTAKAA RASTI
KAIKKIEN NIIDEN KUVIEN PÄÄLLE,
MITKÄ EIVÄT LIITY PÄÄSIÄISEEN.

SAATTE OTTAA KUVA-ARKIN
ITSELLENNE. 😊

PIENET TIPUT OVAT PIILOUTUNEET!

**ETSI YKSI TIPU NIIN
SAAT SEN OMAKSESI!**

**VIETTÄKÄÄ TIPUN KANSSA YHDESSÄ
MUKAVA PÄÄSIÄINEN! 😊**